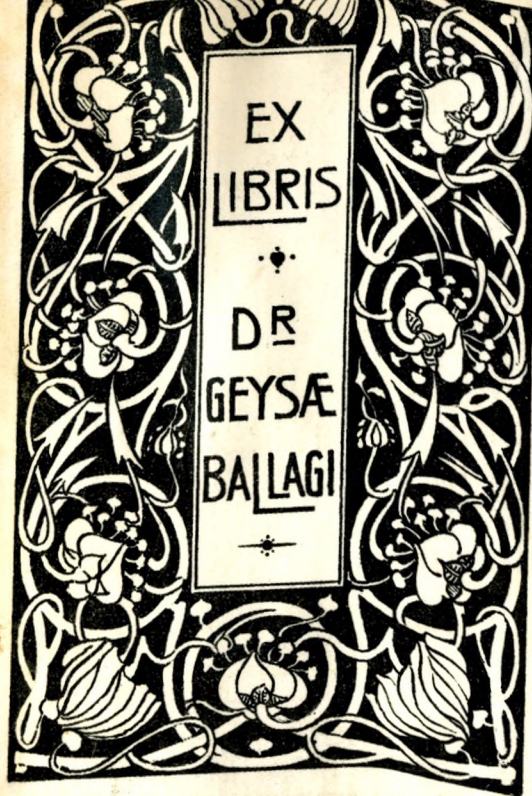

Politikai
röpiratok,

39.

1976

1994

1999 -07- 07

- 1.) 001 0006 386 497
- 2.) 001 0006 386 480
- 3.) 001 0006 386 473
- 4.) 001 0006 386 466
- 5.) 001 0006 386 459

1. Politikai igazgatás, vagy a magyarországi fel. rem. vármegyék politikai teherelátásának és igazgatásának módjainak rövid leírása. Kiráti Pály Kinyitól. 1828.
2. Glossik namesz talamozgynak a veger károsogel ügybeni felirásain. Re. keck károl névke szellemiben. 1841. Egy kanyfitól.
3. Das Rechtsverhältnisse der serbischen Niederlassungen zum Staate in den Ländern der ungarischen Krone. Von Adolph v. Lulay. 1862.
4. Egy okmány 1809-ből. Kőzli Anonymus. 1868.
5. Epulater publicis, vagyis Látványi Lándor az. "Egyetemes" a magyar az istocsa kinnak, a főpályának és a kormányának alkalmitay tartólt köröbcséjtya K. O. U. 1875.
6. Telen, kara, király. Egyházi becsif. Károly Jánosól. 1875.
7. Öröbel. Alkötölt ott országgy. képviselői becsimale becsimale. 1875.
8. Alkötölt püsterbe tartományok és milgyan képviselőit választanak. T. st. egy nép becsif. 1875.

[Faint, illegible handwriting, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

39
279

POLITIKAI
IGAZGATÁS,
AVAGY
A MAGYAR ORSZÁGI
TEKINTETES NEMES VÁRMEGYÉK'
POLITIKAI SZERKEZTETÉSEKNEK

ÉS
IGAZGATÁSOK MÓDJAINAK,
ÚGY NEM KÜLÖMBEN
AZON NEMES MEGYÉK, MELLY POLITIKAI
IGAZGATÓ SZÉKEK ÁLTAL, ÉS MIKÉPPEN
VALÓ KORMÁNYOZTATÁSOKNAK

RÖVID
LEIRÁSA.

KIADTA
BIZÁKI PUKY KÁROLY,

TÖBB TEK. NEMES VÁRMEGYÉKNEK TÁBLA-BIRÁJA.

Mt.

P E S T E N ,
PETRÓZAI TRATTNER J. M. ÉS KÁROLYI ISTVÁNNÁL.
1 8 2 8 .

9

1848
MAGYARORSZÁG
POLITIKAI SZERKEZTETÉSÉNEK

8
MÓDJA
AZON TÍPUS MEGYÉK, AMELY POLITIKAI
ALVÓ KORMÁNYOZTATÁSOKNAK

1848
F. R. I. R. A. S. A.

DE BALLAGI GÉZA

M. J. N.

Politika és az állam

NAGYSÁGOS
BÁRCZAI BÁRCZAY PÁL
ÚRNAK,
ÖCSÁSZÁRI KIRÁLYI FELSÉGE
TANÁTSOSÁNAK,
ÉS
TEKINTETES NEMES
PEST, PILIS, ÉS SOLT
TÖRVÉNYESEN EGGYESÜLT
VÁRMEGYÉK
ELSŐ ALL-ISPÁNNYÁNAK
ÖRÖKÖS TISZTELETÉNEK JELÉUL
AJÁNLIJA

A KIADÓ.

IN THE

STATE OF NEW YORK

JANUARY

IN SENATE

REPORT

OF THE

COMMISSIONERS

OF THE LAND OFFICE

FOR THE YEAR

ENDING

AT THE

SESSION OF 1861

ALBANY:

Nagyságos Királyi Tanácsos,

é s

Első All-Ispány Úr!

Az igaz Tisztelet nem mindenkor a' nagy és nevezetes Emlék-Jelek által nyilatkoztatódik ki, sokszor a' kitsin Dolgok valódibb és tisztább Hálával tündöklenek az őket jól megvizsgáló szemek előtt. Én jóllehet Nagyságodnak érdemeihez méltó nagy Munkát nem állítottam, és nem ajánlottam ugyan, mindazonáltal ollyas igaz és hálás Tisztelet, mellyből ezen kis Munkának ajánlása eredett, sok nagy Tomusokból álló Könyvek' kiadásával nem foglaltatik.

A' múlt 1811dik Esztendőben volt szerentsém a' Nagyságos Királyi Tanácsos és Első All-Ispány Úrnak mint akkori Fő Szolga-Birónak Úri házánál a'

Világba való kilépésemet, és törvényes tapasztalásaimat kezdeni; későbbben pedig mint Segéd Tiszti Társa több Esztendőket hivatalos foglalatosságokban együtt tölteni; a' midőn is Nemes Karaktere mind Tiszti Társaimat, mind engemet az eránta való Tiszteletre lekötölezett.

A' tiszta és egyenes Karakter, a' Jószívűség, Igazság szeretet, részrehajlás nélkül való Itélettétel, hivatalbeli pontosság, azon Nemes Tulajdonságai Nagyságok, mellyekkel mindeneket maga eránt lekötölezett, és a' mellyeknek fényét az irígységnek setét fellege sem homályosíthatna meg, tisztelt Királyi Ta-

nátsos és Első All-Ispány Úrnál. Azon Nemes Indulat pedig, mellynek ösztönéből ezen Törvényesen egyesültt Tekintetes Vármegyéknek legelőször Tiszteletbéli Jegyzői, annakutánna Fő Szolga-Bírói, azontúl Második All-Ispányi, mostan pedig Első All-Ispányi Hivatalát folytatja, például szolgálhat a' később Maradékokra nézve is; átaljában pedig azt mondhatni —

Boldog azon Megye a' melly illy Igazság szerető Aristideseket tarthat kebelében!

Vége tehát Nagyságod ezen kistsin Munkát, mellyet mint Törvényes ügy

szintén a' Politikai Igazgatásokban lévő tapasztalásimnak első Tsemetjét és Növevényét ajánlani bátorkodtam, álhatalos Tiszteletemnek jeléül; és tartson mindenkor olly igaz Tisztelőjének, a' melly lenni meg nem szűnik

a' Nagyságos Királyi Tanácsos
és Első All-Ispány Úrnak

Péczelen Januarius 4-kén 1828.

alázatos Szolgája
Puky Károly.

ELŐ BESZÉD.

NEM czélom az, hogy ezen rövid és kitsín Munka által, a' Nemes Vármegyéknek politikai Igazgatások módjai, általjában véve minden kifogás nélkül terjesztessenek az Olvasó eleibe; mivel ha a' Törvényes Dolgokban is sokszor olyan kérdésekre találunk, mellyekről Honnyi Törvényeink érdemes Irói mint Kelemen, Kövy, Szlemenits, Georch, Huszti, Szegedi, 's többek, különböző értelemben vagynak; mennyivel inkább lehet képzelni azt, hogy a' politikai Igazgatásokba sokféle szokások tsúshattak bé, némelly Dolgokra nézve, egy vagy más Vármegyében: mindazonáltal több Nemes Megyék Igazgatásainak módját figyelemre vévén, úgy tapasztaltam, hogy a' nevezetesebbekre nézve igen megegyeznek, és az Igazgatásoknak főbb ágaira nézve éppen nem különböznek.

Fő és egyedül való czélom ezen Munkának kiadásában tsak az, hogy azon szép rend és az a' lántzszemi öszveköttetés és függés, mellyek a' Politikai Igazgatásokban fenn állanak, minden Renden lévő Hazámfiak előtt kitetszők légyenek; és ez által ha rövidczen is mintegy elejekbe terjesztethessenek.

Ditső Magyar Nemzet! Te a' Hazának nem tsak Hősöket adsz, kik az Ellenség fegyverétől életek kotzkáztatásával is oltalmazzák Jó Fejedelmeket, és szeretett Honnyokat; hanem hasznos Hormányozókkal is birsz, kik által mint Uralkodójokhoz hív alattvalók, és a' köz Dolgoknak igazgatásában fáradhatatlan Polgárok által, a' belső nyugalom és megelégedés mozdíthatatlanúl támogattatik a' Hazában. Virágozz tehát örökké, és légy mindenkor azon nevezetes és nagy Nemzet, mellyekre mind eddig ditső Tetteid vezéreltek.

a' Szerző.

A' Vármegyéknek eredete.

A' midőn a' Magyarok 895dik és az azután következett esztendőkbén, az általok elsőben Almos, annakutánna pedig Árpád vezérlése alatt fegyverrel nyert, és többféle Nemzetektől elfoglalt Tartományokban, a' mostani Magyar Országban letelepedtek; Árpád Herczeg és Fő - Vezér hogy alattvalói és Népei között a' polgári dolgokra nézve is bizonyos Kormány rendet tarthasson, Magyar Orzágnak rendbeszedése, és az Igazgatásra nézve kívántató módok eránt Intézeteket tett: a' czélből és végből tehát, a' mint Béla Király nevezetlen Notáriusa megjegyzése szerént előadódik, Árpád kezdette legelőször az Orzágot bizonyos Rézszekre, vagy is Megyékre felosztani, és azokat a' már részszerént ottan talált, részszerént azután építettett Váraktól, Vármegyéknek nevezte. Ezeknek száma eránt nem egyeznek meg az Irók, nevezetesen Bonfinius említ 75 Vármegyéket, Verbőczy 63at, Pethő Gergely in Chronico Hungariae 65öt.

Árpádnak ezen Intézeteit a' Magyarok boldogságát minden módon eszközteni kívánó ditső Fejedelem Szent Istvány első Apostoli Magyar Király, tovább folytatván, Erdély Országot is Magyar Országhoz kaptsolta, és azt szintén Vármegyékre felosztotta. Horváth és Tóth Országok pedig Szent László alatt kaptsoltattak Magyar Országhoz, a' mint Szent László Király Decretumainak Előbeszédjéből (Praefatio) kitetszik: S. Lad. Regis Decreta. Tandem Dalmatiam et Croatiam Regno Ungariae adjectam etc.

A' mostani állapotjok szerént a' Magyar Országi Vármegyéknek mennyisége minekutánna némelly Nemes Vármegyék más Tekintetes Megyékkel Törvényessen öszvekaptsoltattak, tészen 46 Vármegyéket; nevezetesen a' Duna mellyéki Kerület foglal 13 Vármegyéket, a' Dunán túl való Kerület 11, a' Tisza mellyéki Kerület 10, a' Tiszán túl való Kerület 12; öszvesen pedig 46 Vármegyék.

A' Vármegyék Parochiaknak is nevezettek, Sancti Ladislai Regis Libri 3. Capite 16. Unusquisque Judex in Parochia sua iudicet, id est nemo Judicium extra suam Jurisdictionem iudicet. Parochia hic accipitur pro Comitatu. Azon Deák nevezete pedig a' Vármegyéknek hogy Comitatus minthogy minden Vármegyének egy fő Igazgatója vagy Ispánnya volt, kit Comes neveztek, a' Comes nevezetből eredett, így a' Németeknél Gespannschaft vagy Comitatus.

Továbbá Kálmán Király Decretumának 1ső Könyve 37dik Része így szól: In quacunqve Comitatus Mega *) Rex digrediatur, ibi Judices duo Megales cum eo conjungentur, qui et dissensiones Populi illius discreto examine dirimant, et ipsi cum clamor Populi ingravescit a Comite Palatino dijudicentur.

Minden Vármegye el van osztva Járásokra (Processus) 1649. Articulo 86. ad Kálló tres Processus Comitatus Zabolch, ad Tokay quartus Processus ejusdem Comitatus Zabolch, Dada vocatus, et Comitatus Zempleniensis unus Processus integer, scilicet Egregii Francisci Garay Judicis Nobilium etc. etc. Némelly Vármegyék három, némelly öt, sőt hat Járásokra is fel vagynak osztva. A' Járások ismét elosztódnak Kerületekre (Circuli) hol két hol három Kerületekre.

Továbbá minden Vármegyének a' Megye kebelében helyheztetett nevezetesebb Városokban és Helyekben épületjei vagynak, mellyeket Vármegye házának neveznek; ottan tartanak a' Gyülések, Tisztválasztó Székek, ottan áll a' Vármegye' Levél-Tárja, Pénz-Tárja, úgy szintén a' Rabok' és Foglyok' tömlötze: Ulad. Decreti 7. Articulo 57. et 1723. Articulo 73. Sua Majestas Sacratissima benigne assentitur, ut quilibet Comitatus pro instituendis Congregationibus, et Sedibus Judiciariis, Archivi et Lit-

---

*) Mega annyit térszen mint Megye vagy Vármegye.

terarum Conservatione, malefactorumque et captivorum custodia, et executione, Domum Comitatem nondum habentes, in loco et securo et quantum fieri potest pro ipsorummet etiam Comitatum maiori commoditate in meditullio, cuiusvis Comitatus et si fieri potest in Civitatibus, aut majoribus privilegiatis Oppidis comparent. *)

Minden Vármegyének vagyon főben járó hatalma, (Jus gladii) melly szerént a' Gonosztévőket büntetni hatalmok vagyon, és a' büntető perekben halálos Itéletet is hozhatnak; azt azomban végre hajtani a' Felsőség' engedelmé és jóvá hagyása nélkül nem lehet. Némelly Vármegyék nyomban Itélő hatalommal is (Jus Statarii) bírnak, ez olyan végrehajtó hatalom (executiva potestas) melly szerént a' Gonosztévőket, mint Útonállókat, Rablókat és Gyűjtőkat, ha azok a' folyvástvalói úzésbe elfogattatnak, (in continua persecutione) akkor az arra rendeltetett Biróság (Judicium Statarium) azokat megítélheti, és az Itélet szerént az olyan Gonosztévőt egy 24 óra alatt fel is akasztathatja. Statarium per Judicium lata Sententia intra 24 horas executioni mancipanda, et super qualiter peracta executione relatio

---

*) T. N. Fehér Vármegyében a' Vármegye Házánál minden Tisztviselőnek vagyon szállása és különös szobája Rangjához képpst több kevesebb, nem különben Nemes Bács Vármegyében is.

praestetur 1813. 23. Februarii 4783. Res. Regia. Erre azomba Ő Felsege ad némelly Vármegyéknek szabadságot, és azt is tsak egy esztendőre, mellynek elmultával a' Vármegyének kell kérni azon szabadság megújittatását. Vienne 29. Januarii 1813. sub Nro. 4783. Excel-sae Cancellariae Regiae Hungarico Aulicae. Exercitium Juris Statarii tanquam exemptio ab ordinaria Juris via, iis duntaxat Jurisdictionibus concedetur, ubi observata Latrociniorum, praedociniorum, et viarum cum spoliatione obsessionis, ita etiam ubi malitiose suppositorum Incendiorum frequentia securitas publica majori discrimini exposita est, quam ut temeritas hujuscemodi malefactorum ordinariis viis ac modis compesci valeat; adeoque deterrentibus, in promptu statuendis exemplis opus est; cujuscemodi circumstantiis compertis Jurisdictio, eas sine mora Regio Locumtenentiali Consilio repraesentandas habebit etc. etc. Továbbá szükség azt megjegyezni, hogy a' nyomban ítélő Biróság, ha valamelly Rablót vagy Gyilkost halálra kíván ítélni, az együtt ítélő Biróságnak egyenlő akarattal meg kell eggyezni a' halálos Itéletre nézve. Statario in Judicio ad condemnationem Delinquentis unanimis omnium votorum consensus requiritur. 1813. 23. Februarii 4783. Res. Regia.

A' Vármegyéknek mindeniknek különös czimere és petsétje vagon, 1550. Art. 62. Praeterea statutum est, ut pro evitandis in

convenientiis, quae hactenus saepenumero in Comitatus contigerunt, propter incerta ignotaque Sigilla: in posterum in singulis Comitatus, sub uno Sigillo litterae nomine Comitatus expediendae, ex benigna concessione Regiae Majestatis expediantur; quemadmodum fit in Comitatu Simigiensi. Quaequidem Sigilla postquam fuerint impetrata et confecta, asserventur in singulis Comitatus in arca seu ladula etc. etc.

Minden Vármegyéknek, hogy mely helyeken, és mitsoda Városokban vagynak a' Vármegye' házai, és tartatnak a' Gyűlései, itt alább feljegyződtek,

A' Vármegyék' Neve.	A' Gyűlések' tartására hijelelt Városok' Neve.
Abauj - - - - -	<i>Kassa</i>
Arad - - - - -	<i>Arad</i>
Árva - - - - -	<i>Felső - Kubiny</i>
Baranya - - - - -	<i>Péts</i>
Békés - - - - -	<i>Gyula</i>
Bars - - - - -	<i>Aranyos Marót</i>
Báts - - - - -	<i>Zombor</i>
Bereg - - - - -	<i>Munkáts, Bereg-Szász</i>
Bihar - - - - -	<i>Várad Olaszi</i>
Borsod - - - - -	<i>Miskoltz</i>
Csanád - - - - -	<i>Makó</i>
Csongrád - - - - -	<i>Szegvár</i>
Esztergom - - - - -	<i>Esztergom</i>
Fehérvár - - - - -	<i>Fehérvár</i>
Gömör - - - - -	<i>Pelsőtz</i>

Győr	- - - - -	Győr
Heves	- - - - -	Eger
Hont	- - - - -	Ipoly Ság
Komárom	- - - - -	Komárom
Krassó	- - - - -	Lugos
Liptó	- - - - -	Sent-Miklós
Máramaros	- - - - -	Szigeth
Moson	- - - - -	Óvár
Nógrád	- - - - -	Balassa Gyarmat
Nyitra	- - - - -	Nyitra
Pest	- - - - -	Pest
Pozson	- - - - -	Pozson
Sáros	- - - - -	Eperjes
Somogy	- - - - -	Kaposvár
Sopron	- - - - -	Sopron
Szabolcs	- - - - -	Nagy-Kálló
Zala	- - - - -	Zala-Egerszeg
Szathmár	- - - - -	Nagy-Károly
Szepes	- - - - -	Lötse
Temes	- - - - -	Temes
Tolna	- - - - -	Szekszárd
Torontál	- - - - -	Nagy-Betskerek
Torna	- - - - -	Torna
Trentsén	- - - - -	Trentsén
Túrotz	- - - - -	Zsámbokréti
Ugotsa	- - - - -	Szöllős-Vegárd
Ungvár	- - - - -	Ungvár
Zemplén	- - - - -	Sátorallya Újhely
Zolyom	- - - - -	Besztercze
Vass	- - - - -	Szombathely
Veszprém	- - - - -	Veszprém

A' Vármegyék' politikai Igazgatásainak módjai.

Minekelőtte a' Vármegyék politikai Igazgatásainak módjairól szóllanék, szükséges először arról említést tenni, mit tészen a' politikai Igazgatás (Administratio politica.) *

Magyarországban a' Polgári Rendenlévőkre nézve (Status Civilis) kétféle az Igazság kiszolgáltatásbeli mód, minden Vármegyékuél

1. A' Törvényes Biróság (Forum Juridicum) az az midőn valakinek más eránt keresete lévén, a' Hazai Törvények értelme szerént arra nézve az illető Biróság előtt pert kezd, és az Igazság' kiszolgáltatását a' per útján eszközli, vagy eszközölteti: mellyeknek folyamatját, és módját, úgy szintén hogy melly Tárgy hol és mellyik Biró előtt szokott felvételni, honnyi Törvényeink bőven előadják.

2. A' politikai út (Administratio politica) ez tészi a' Dolgoknak és az Igazságnak, rövid

---

*) Némelylek ezt, hogy Administratio politica úgy tesszik ki magyarul polgári Igazgatás, de ez nem fejezi jól ki, és több érdemes Munkákban nevezetesen T. N. Veszprém Vármegyének 1807dik esztendőben közre bocsátott tisztbeli Irásmódja is ezen Deák szót politica, magyarul úgy fordítja politika, egyébberránt a' polgári Igazgatás deákul civilis Administratio, ez pedig szélessebben kiterjedő, mivel a' polgári Igazgatásban belefoglaltatnak mind a' Törvényes mind a' Politikai Igazgatás módjai.

és nem a' Törvények által meghatározott úton való elintézését 's kiszolgáltatását. Minden feladásbeli és panaszos Tárgy tehát, vagy olyan hogy a' Törvény útjára tartozandó, és olyankor a' panaszos vagy Folyamodó, a' Törvényes útra utasítottatik; vagy olyan hogy rövid úton (via politica) elvégezhetni, illyenkor a' szokott mód szerint a' panasz avagy folyamodás eránt rendelés tétetik, és elintéztetik.

Magyarországban a' Vármegyék politikai Igazgatásainak útjai, és módjai, általában véve négy félek, vagy négy rendbeliek; úgymint

1. A' Köz-Gyűlés (Generalis Congregatio)
2. A' Kis-Gyűlés (Particularis Congregatio)
3. All Ispányi Hivatal (Officium V. Comitum)
4. Szolga Birói Hivatal (Officium Judicis Nobilium.)

A' politikai úton elintézhető Dolgok, panaszok, és folyamodások tehát, vagy a' Köz-Gyűléseken, vagy a' Kis-Gyűléseken, vagy az All-Ispányok, vagy pedig a' Szolga-Birák előtt vétetnek fel. A' Vármegyéknél előfordúlni szokott politikai Dolgok általában véve három félek, nevezetessen

1. Vallásbeli vagy Papi (Ecclesiasticum)
2. Katonai (Comissariaticum)
3. Pólgári (Civile)

A' Vallásbeliek p. o. illyenek, ha az Isteni Tisztelet és Vallás gyakorlásában, valamelly

akadályok avagy botránkoztató esetek adják elő magokat. Ha valamelly Lakos vagy maga, vagy háza népe közül a' Felsőség engedelmének nélkül, más Vallásra térni szándékozik; avagy háza népét más Vallásban neveleti, 's nevelteti, mint azt a' Törvény megengedné. Ha a' Lakosok által a' Papi fizetések, vagy a' Templo-mokra és Isteni Tiszteletre nézve tett ajánlások, nem tétetnek és fizettetnek le. Továbbá midőn a' Szent Szék Itéletei végrehajtások eszközése a' Vármegyéket illeti, az az midőn a' Vármegye Törvényhatósága (Jurisdictioja) alá tartozandó az a' hely, vagy az a' személy, hol a' Szent Szék Itéletei végrehajtások kívántatik, 's több ilyenek.

A' Katonai Dolgot Tárgyazók ilyenek p. o. a' Katonák vagy Rekruták kiállítására (Statutio Militum). A' Vármegyéken keresztül menő, vagy ottan fekvő Katonáság tartására meg kívántató Intézetek tétele. Ha valamelly Katona örökös szabadsággal akar a' Katonáságtól elmenni Hazájába, az eránt szokott vizsgálódás tétele. A' Vármegyék Tsúrjeibe (Magazinum) a' Helységek által hordani szokott kenyér és ló portiók eránt való rendelés tétele, 's több ilyenek.

A' Polgári (Civile) mind az, a' melly sem a' Vallásbeli és Papi, sem a' Katonai Dologhoz nem tartozó.

A' Gyűlésekről.

A' Vármegye Gyűlései kétfélék: Köz-Gyűlés, és Kis-Gyűlés. A' Gyűléseknek tartása ideje nem mindenkor egyformán van, a' mint a' környülállás kívánja, a' szerént tartatik; először tehát a' Köz-Gyűlésről.

A' Köz-Gyűlés áll az Elölülőből, Egyházi Fő Rendekből, Ország Zászlósaiból, Grófokból, Bárókból, Tábla Birákból, Nemes Emberekből, Királyi Városok Küldötjeiből, és a' Vármegye Tisztjeiből. Az Elölülő némellykor a' Fő Ispány, vagy a' Fő Ispányi Helytartó, többször pedig az Első All Ispány, és ha az is akadályoztatik, a' második All Ispány. A' Gyűléseken jelen lévő Tagok Karoknak és Rendeknek, (Status et Ordines) neveztetnek; röviden pedig Vármegye. A' Gyűléseken tehát a' beszéd előtt, valamint az Elölülő, úgy minden a' ki beszélni akar, azon megszóllítással él, Tekintetes Karok és Rendek, vagy Tekintetes Vármegye, (Incltyi Status et Ordines). A' Gyűlés elkezdésével az Elölülő a' Rendekhez rövid Beszédet szokott tartani, és a' Gyűléstartásának czélját előadja; mellynek végezetével a' Vármegye Jegyzői az Irományokat (Acta) a' mint következik, felolvassák. Minden Tárgynak előadása vagy felolvasása után, Végzést (Determinatio) tesznek; melly úgy megy véghez, hogy a' Karok és Rendek közül

a' ki akarja a' maga vélekedését előadja; és a' mellyik részen vagy véleményen tapasztalja az Elölülő, hogy a' többség áll, azt téteti határozásnak, vagy Végzésnek; mellyet mindenkor azon Jegyző téssen fel, a' ki azt a' Tárgyat, mellyről Rendelés tétetett, felolvasta 's előadta.

A' Gyűléseken jól lehet mindennek szabad szólnani, a' Karok és Rendek közül, és a' maga vélekedését előladni; de mindenkor azon tisztelettel, és illendőséggel, mellyet azon Helynek tekintete kíván, kell azt tenni; külömben ha ki a' beszédben vagy írásában sértegető, vagy illetlen kifejezésekkel él, az olyan ellen mint Sedis Judiciariae violator ellen, a' Törvények büntetést rendeltek; Partis 2dae Titulo 69. és 1723. Articulo 57. Benigne annuit Sua Majestas Sacratissima ut in Causis violationum Sedis stante eadem per quoscunque commissarum, ulterius quoque Tituli 69. et 72. Partis 2dae Operis Decreti Tripartiti nec non Articuli 89. 1635. et 94. 1640. Annorum observentur; et poena 25 Marcis levis ponderis singulos florenos constituentibus in continenti compensetur; poenaque haec de violatione Sedium Judiciarum statuta, ad Congregationes Comitatus quoque extendatur: in iisdemque excedentibus stante eadem Congregatione infligatur etc. etc.

A' Gyűléseken a' Fő Méltóságú Magyar Királyi Udvari Kancellariának, és a' nagy Mél-

tóságú Magyar Királyi Helytartó Tanátsnak többféle Tárgyokról szóló Rendelő, és Intéző Levelei, mellyek a' Vármegyékhez vagynak utasítva, olvastatnak fel; továbbá a' magános Személyek (Privati) kérései, vagy panaszai, ezeken kívül a' Közönséget illető Dolgok vétetnek fel: a' Közönséget (Publicum) érdeklő Tárgyak ilyenek p. o. a' Köznépnek és Helységeknek panaszszai, a' köz Bátorság fenntartására nézve kívántató módok megszerzethése, a' Köznép sorsán segíthető eszközök meghatározása, a' Katonaságnak élelembeli vagy más szükséges Dolgoknak beszerzéséről való rendelés, az adónak 's más egyéb a' Vármegye Pénztárjába menő fizetések beszédetése felől való határozás, az Országos utaknak, hidaknak, kanálisoknak tsináltatása; Katona állítás, a' Megyében a' Lakosok között uralkodható nyavalyák elhárítása, és az egészség fenntartása eránt való intézetek; a' Lakosok öszveirása, a' Köznép vagy onaiöszveirása, 's több ilyenek: egy szóval mind az, a' mi a' Vármegye boldogságát, Javát, előmenetelét illeti, és a' köz Jóra czéloz, azoknak megszerzések, vagy elősegítések; a' mellyek pedig a' Vármegyének károsak, és fogyatkozására mutatnak, azoknak elhárítások végett való határozások tétele. Az Igazgató Székek (Dicasteria) által küldetni szokott Rendelések, vagy olyanok, hogy azok a' hozzá alkalmaztatás végett (pro Normativo) utasítódnak a' Vármegyékhez, vagy olyanok, hogy

azok végre hajtatni és elintéztetni parantsoltatnak. A' Normativumokat a' Vármegyék az előforduló Tárgyakra nézve zsinór mértékül veszik, a' végrehajtandókat pedig az azok eránt költ végzéseivel a' Vármegyéknek az illető Tisztviselőknek kiadják.

A' Közönséget illető, valamint a' magános Személlyek dolgait érdeklő Tárgyak pedig, mind olyanok, a' mellyek végrehajtást effectuatiot kívánnak; az az vagy vizsgálódást, vagy pedig vizsgálódást és egyszersmind elintézést; illyenkor is tehát azon Tisztviselőnek adatik ki a' kérdéses Tárgy, az arra hozott végzésével együtt a' Vármegyének, a' kit annak végrehajtása illet.

A' mi a' Köz-Gyűléseken előfordul, a' mind nyilvánosságos, és azt lehet mindennek tudni, sőt Nemes Embernek szükséges is a' Vármegyé Gyűlésein előforduló Dolgokat és az azokra költ végzéseket tudni; a' honnan azoknak nem tudásával magát egy Nemes sem mentheti, hanem ha jelen nem volt is a' Gyűléseken az ottan hozatott Végzésekhez magát alkalmaztatni köteles; 1723. Articulo 58. Bonus ordo omnino exigit, ut omnia Comitatus negotia, palam et publice et debita cum moderatione pertractentur, taliterque conclusa inprotocolentur, ac ante dissolutionem Congregationum publice perlegantur; et hoc modo approbatum Protocollum fidedignitatem sortiatur, et in generalibus Comitatum Congregationibus con-

clusa, per Particulares Congregationes, multo minus per Supremos vel Vice-Comites, aut alios quoscunque, in privato non inmutentur: conclusisque absentes se etiam accomodare debeant etc. etc.

Minden Vármegyének vagynak különös Törvényei vagy Rendszabásai (Statutum Comitatus) mellyek a' Köz-Gyűléseken hozatnak, illyenek p. o. a' Tselédfogadására nézve mihez kellessen magát kinek kinek alkalmaztatni; a' Helységek' Elöljáróinak mik légyenek a' kötelességei; az árvák Személyeinek és Javainak gondviselése, nem külömben azok, és a' Gyám-atyák felett való vigyázás gyakorlása eránt való Rendelések; a' Politziának gyakoroltatása módja eránt megállaptított némelly Rendszabások; a' Közbátorság fenntartására nézve hozatott Végzések; a' Megyebeli egy némelly kereskedés vagy speculatiókra nézve tétetett Rendszabások vagy Tilalmak *) s több illyenek.

Az illyen Törvények azomba tsak a' Megyebeli Lakókat és Birtokosokat kötelezik, a' melly Statutumoknak mindazonáltal olyanoknak kell lenni, hogy a' fundamentalis Törvényekkel ne ellenkezzenek. Partis 3^{tie} Titulo 2do. Sic etiam in diversis Comitibus diversas constitutiones super agrorum, pratorum, sylva-

---

*) T. N. Zemplén Vármegyének az Asszú-Szőllő horral való speculatióra nézve több rendbeli Statutumai vagynak és azoknak általhágóira büntetések is szabva.

rum et fluviorum custodia, vel molendinorum statu, atque proventibus et aliis ejusmodi rebus, imo et Terminorum ac Processuum observationibus, ut scilicet hic breviori et ibi longiori Processu, Causa in Sede Judiciaria Comitatus coram Comite Parochiali mota determinetur, sana inter se se deliberatione prae-habita facere quidem et stabilire possunt; Generali tamen Decreto totius Regni atque vetustae et approbatae consuetudini Curiae Regiae in Judiciis observari (ut praemittitur) solitae praejudicare ac derogare nusquam possunt. Et hujusmodi eorum Statuta solummodo inter eos et in eorum medio valent, atque tenent, ad externos tamen et aliorum Comitatum Nobiles, qui Bona et Jura Possessionaria in ipsorum medio non habent, se non extendunt. etc. etc.

A' Köz-Gyűléseken fordul elő a' Sequestrum rendelése, 1715. Art. 25. a' Brachium elhatározása, 1807. Art. 13. A' Nemességről szóló Leveleknek (Testimoniales Nobilitares) kihirdetése; ellent mondások, (Protestatio) megkinálások, (Praemonitio). Továbbá jitten vétetnek fel minden a' politikai útra és elintézésre tartozandó azon panaszok, folyamodások, Jelentések, Tudósítások, mellyek nevezetessek, és nagyobb figyelmet érdemlők, mint sem azok Kis-Gyűléseken vagy pedig az All Ispányok által elintéződhetnének.

Egyik Köz-Gyűlés a' másik Köz-Gyűléstől nem függ, akár légyen valamelyik kevesebb számmal mint a' másik, akár nem; ha azomba a' környülállás úgy kívánja, és olyan eset adja elő magát, az előbbi Köz-Gyűlés végzéseit a' későbbi változtathatja; de nem azért mintha egyiknek több, másiknak pedig kevesebb tehetősége vagy hatalma volna: de mivel a' Politikai Igazgatásokban a' dolgok és környülállások sokszor változást szenyvednek, mindenkor azt kelletik tenni, a' mit a' Közjónak fenntartása kíván; annálfogva az egyik Köz-Gyűlés által a' másik meg nem sértetik, ha hogy valamely Tárgy felől költ határozásait megváltoztatja, és más végzést tészen: mivel mindeniknek célja a' Közboldogság és Közjó.

A' Köz-Gyűlések' határnapja a' Megyében mindenkor Közhirül szokott tétetni, a' Járásbeli Szolga-Birák által. A' Gyűlések' tartása napját meghatározza vagy a' Kis-Gyűlés, vagy a' a' Fő-Ispány, vagy pedig az All-Ispány, 1560. Art. 11. In singulis Comitibus per Comites vel Vice-Comites publicetur Congregatio Sedis Nobilium.

Kis-Gyűlés (Particularis Congregatio) ezen a' Fő-Ispány nem szokott Elölülő lenni, hanem vagy az Első vagy a' Második All-Ispány. A' Kis-Gyűlés a' kissebb Dolgokra vagy pedig az olyan sietős Tárgyakra nézve tartatik, a' midőn arra idő nints, hogy Köz-Gyűlés hirdetessen. Többnyire tehát a' Kis-Gyűléseken azok

szoktak jelen lenni, kiket arra az Elölülő meghivat; egyébaránt az olyan Nemes is, a' ki oda nem invitáltatott, jelen lehet. A' Kis-Gyűléseken értekezés alávelt Tárgyak, ha nevezetesek vagy bővebb megvizsgálást kívánnak, a' Köz-Gyűlés eleibe terjesztődnek, hol sokszor a' Kis-Gyűlés végzései megváltoztatnak: egyébaránt a' kisebb avagy sürgetős Dolgokra nézve határozásai végre hajtának.

A' Végzések itt is azon móddal tétetnek, mint a' Köz-Gyűléseken, és a' Sedis Judiciae violator is azon büntetést vonja maga után, mint a' Köz-Gyűléseken.

Mind a' két rendbeli Gyűléseknek Végzései szoktak elintéztetni, és végre hajtani

vagy a' Kiküldöttség (Deputatio)

vagy az All-Ispányok (V. Comites)

vagy pedig a' Szolga-Birák (Judices Nobilium) által, a' Dolog és Tárgy minémüségéhez képpest. Midőn tehát a' kérdéses Tárgy nevezetes, annak végrehajtása és elintézése a' Kiküldöttségre bizattatik: ez áll két 's több Tábla Birákból, a' Járásbeli Szolga-Biróból és Esküttből, 's ha a' Dolog úgy kívánja a' Vármegye Jegyzői avagy Ügyvédjei közül is jelen vagyon valamellyik.

A' nagyobb Kiküldöttségnek rendszerént vagy az Első, vagy a' Második All-Ispány az Elölülője. A' Kiküldöttség általjában véve két-féle, vagy olyan a' melly nem tsak megvizsgálást, hanem végre hajtást is eszközöl; vagy

ollyan, a' melly tsak valamelly Dolognak megvizsgálása végett rendeltetik. Mind a' kettő ismét külön véve két rendbeli, úgymint vagy olyan a' melly a' közönséget illető Tárgyakra nézve munkálódik, vagy olyan, a' melly valamelly magános Személy (Privatus) Dolgában foglalatoskodik.

A' Közönséget illető és a' Kiküldötség' munkálkodása alá tartozó Tárgyak ilyenek: p. o. az 'Árvák' Dolga és Gyámatyai vagy Gondviselői számadások' megvizsgálása. A' Megyében támadott ártalmas vizáradások, vagy valamelly káros kanálisok, malmok, és gátok' megakadályoztatása végett kívántató vizsgálódás tétele. Az Országos utaknak, Töltéseknek, viz Tsatornáknak készítettések végett való Intézetek és vizsgálódások. A' Megyeheli Közönségnek, vagy Birtokos Uraknak, és más magános Személyeknek nagyobb panaszai avagy folyamodásai megvizsgálások és elintézések, 's több ilyenek.

Minden Kiküldötség köteles a' reá bizott Tárgyaknak miképpen lett végrehajtása felől a' Vármegyéhez Tudósítást (Relatio) tenni. A' Kiküldötséget szokta vagy a' Fő-Ispány, vagy a' Fő-Ispányi Hivatal Helytartó, vagy pedig az All-Ispányok kinevezni.

Továbbá a' Gyűlések' némelly végzései eszközzése vagy végrehajtása, az All-Ispányokat illeti, mint p. o. a' visszátételü Tárgyak,

(Repositionalia objecta) Határ-Járások (Metales Reambulationes) 's több e' félék.

Legtöbb Végzéseit a' Vármegyéknek, avagy a' Vármegye Gyűléseinek a' Szolga-Birák hajtják végre; a' mint arról alább bővebben.

A' Gyűlések' határozásai mi módon lett elintézésekről tétetett Tudósítások, a' Gyűléseken felolvastatnak; és ha a' Tárgy úgy kívánja, vagy felküldetik a' kérdéses dolog a' felsőbb Politikai Igazgató Székekhez, mint a' Fő Méltóságú Magyar Királyi Udvari Kancellaria, és a' Nagy Méltóságú Magyar Királyi Helytartó Tanátshoz; vagy újra kiadatik a' végrehajtás végett, vagy pedig mint elvégzett Tárgy bététetik a' Vármegye' Leveles-Tárjába, az elenyésztetett és elvégzett Irományok (cessans Acták) közé. A' Gyűléseknek Jegyzőkönyvei (Protocolla) a' Gyűlések' végződése után a' N. M. Magyar Királyi Helytartó Tanátshoz mindenkor felküldetnek. *Protocolla singulae Generalis Comitatus Congregationis mox terminata Congregatione de tempore in tempus submitti ordinantur.* 1784. 1ma May. 1784. 30ma Aug. 20011. 1813. 23tia Martii. 6798. Resol. Reg.

A' Vármegyék' Tisztviselőiről, és azoknak Politikai hivatalbeli foglalatosságaikról.

Fő-Ispány,
(*Supremus Comes.*)

Minden Vármegyében a' Tisztviselők között legelső Személy a' Fő-Ispány (*Supremus Comes.*) A' Fő-Ispányok részszerént Egyházi (*Ecclesiastici*) részszerént Világi (*Seculares*) Személyek, a' Mánási és Nemesi Rendből.

A' Fő-Ispányok régenten *Comes Parochialis* névvel nevezettek, *Partis 3. Titulis 6. et 7. és 1486. Articulo 60. Item ordinatum est, quod Regia Majestas cum consilio et voluntate Praelatorum et Baronum suorum debeat in quolibet Comitatu aliquem Baronem vel alium notabilem et bene possessionatum hominem, qui scilicet sufficiens et idoneus videbitur in Comitem Parochialem praeficere etc. etc.* Más-képpen ismét nevezettek *Ministri*; *Colomanni Libri 1mi Capite 38. Si Rex forte cuiquam Comiti vel Ministro aliquem de Civibus dimiserit, solus in expeditionibus pergat etc.*

Az Egyházi Fő-Ispányok az Esztergomi Érsek vagy Primás, és az Egri Érsek: annak-előtte többen is voltak mint p. o. a' Győri Püspök Győr Vármegyében, a' Veszprémi Veszprém Vármegyében; de az Egyházi Fő-Ispá-

nyoknak száma Második József uralkodása alatt megkevesítettett, és mostan is még azon állapotba vagyon.

A' Fő-Ispányok némelly Vármegyékben örökösök, többekben nem örökösök. Az örökösök azok, midőn a' Fő-Ispányság bizonyos Hivatalhoz, vagy pedig valamelly Nemzetséghez van kötve, mint p. o. a' Hivatalokhoz kötött Fő-Ispányságok ilyenek: az Esztergomi Érsek ki Esztergom Vármegyének mindenkor a' Fő-Ispánnya, Egri Érsek Heves Vármegyének, a' Nádor Ispány (Palatinus) örökös Fő-Ispánnya Pest, Pilis, és Solt Törvényesen egyesült Vármegyéknek, a' mint az 1659dik esztendei 76dik Törvényczikkely által megállapított.

Status et Ordines Benignae Suae Majestatis Resolutioni et Articulis 100. Anni 1492 et 2, 20 ac 24 Anni 1495. inhaerentes decernunt ut Comitatus Pest, Pilis, et Solt juxta antelatas constitutiones in suo antiquo Jure conservati; Officium Supremi Comitis eorundem Comitatum penes Dominos Regni Hungariae Palatinos modernum et futuros a quibus alias etiam post amissam Budam cessante in ipsos Supremorum ejusdem Civitatis Budensis Castellanorum autoritate, in peragendis Supremorum Comitum functionibus habuissent dependentiam una cum Sigillo authentico pro nunc specialiter iisdem Comitatus collato, de facto maneat, et relinquatur.

Ezek tehát Magyarországban a' Hivatalokhoz köttetett örökös Fő-Ispányságok. Azon Fő-Ispányságok pedig hol bizonyos Nemzetiséghez (Familia) köttetve van az örökös Fő-Ispányság e' következők:

Sopron Vármegye - - Galantai Herczeg Eszterházy.

Vas Vármegye - - - Battyáni Herczeg Battyány,

Komárom Vármegye - Nadasdi Gróf Nádasdy.

Trentsén és Liptó Vár. - Illésházi Gróf Illésházy.

Túrócz Vármegye - - Révai Báró Révay.

Pozson Vármegye - - Erdődi Herczeg Pálffy,

Bereg Vármegye - - - Gróf Schönborn.

Szepes Vármegye - - - Keresztszegi Gróf Csáky, *)

Az itt előszámlált Vármegyekben vagynak tehát az örökös Fő-Ispányságok, a' többiekben pedig nem örökösök.

A' Fő-Ispányok is mint a' Vármegyének egyéb Tisztviselői Hivataljokat hitek letétele

*) T. N. Ilont Vármegyének örökös Fő-Ispánysága Néhai Fő Méltóságú Herczeg Csábrági és Sztitayai Koháry Ferentz Magyar Királyi Udvari Fő Kancelláriusnak 1826dik esztendei Junius Holnapban történt halálával megszűnt lenni, nem maradván a' boldogult Herczegnek semmi Ferfi örököse.

mellett kötelesek fojtatni. 1536. Art. 35. 1542. Art. 38. 1553. Art. 30. 1554. Art. 19. Comites in omnibus Regni Comitatus in quibus Legitimi Comites non sunt *) juxta oblationem Suae Majestatis illico creentur, qui juxta contenta Decreti, et in ipsis Comitatus Bona habeant, et juramentum de more praestent.

A' Fő-Ispányok ha a' Nemesi Rendből tételnek is, Hivataljoknál fogva mindenkor a' Mágnási Ranghoz tartoznak, és az Ország Gyűlésein a' Mágnások' Táblájánál ülnek; s mint egyéb Mágnások a' Dietára különös meghívó Királyi Levelket (Regales) vesznek.

Mi illeti a' Fő-Ispányoknak a' Vármegekben lévő Hivatalbeli foglalatosságokat és hatalmokat, a' legszebbek közül való az, melly szerint ők a' Tisztválasztás alkalmatosságával a' Megyebeli Tisztviselők és Nemesség közül minden Hivatalra tetszések szerint kijelölhetnek, (candidálhatnak) a' kik közül annakutánna a' Karok és Rendek választanak 1723. Art. 56. Vice-Comites aliique Comitatum officiales sint de numero et Statu verorum Nobilium, possessionati et disinteressati, ac Dominis Terrestribus ejusdem Comitatus nullatenus obligati, qui ad hujusmodi officia, ad sensum Articuli 70. Anni 1548. cum consensu totius Comitatus eligantur. Comitatus Magistruales a gerendis Privatorum Dominorum Terrestrium

---

*) Legitimi Comites az az perpetui Supremi Comites.

servitiis inhiberi jubentur 1802. 19. Octobris
22501. Resol. Reg. Comitatus Magistrateua-
les ex bene possessionatis Nobilibus eligentur
1817. 19na Decembris. 37000. Resol. Regia.

Miképpen szokott tartatni a' Tisztválasztó
Szék (Sedes Restauratoria) arról igen rövid em-
litést tesztek.

A' Tisztválasztás' Határnapját jöllehet a'
Fő-Ispányok vagy a' Fő-Ispányi Hivatal Hely-
tartók rendelik el, mindazonáltal a' Hazai Tör-
vények érteime szerént minden harmadik esz-
tendőben kelletik annak tartatni 1723. Art. 56.
Paragrapho 2. ac pro avertendis publicum Co-
mitatum adeoque Regni servitium remoran-
tibus quibusvis in convenientiis singulo trien-
nio, vel etiam citius necessitate mutationem
quampiam in Officialibus instituendam exigen-
te Sedes restauratorias indicere, ac candidatos
cum priore Vice-Comite idoneos quatuor e Sta-
tu Nobilium proponendo, istiusmodi Restau-
rationem celebrare teneantur. etc.

A' Tisztválasztás végett meghatározott időt
a' Fő-Ispányok az illető Vármegyéknek tudtok-
ra adván, azon Határnap a' Megyében közhi-
rül tétetik; a' midőn is a' Megyebeli Első All
Ispány a' Szomszéd Vármegyéket is meg szok-
ta Levele által hívni a' Tisztválasztó Székre.
Elérkezvén a' Fő-Ispány a' Vármegyében, mi-
nekelőtte a' Tisztválasztó Szék tartásához fog-
na, Tanátskozást (Conferentia) tart a' Várme-
gye' Első All-Ispánnnyával, és a' Megyebéli né-

melly Birtokosokkal és Tábla-Birákkal, 's az eránt, hogy ki légyen alkalmas a' Hivatalra és ki nem, a' jelenlévő Első All-Ispánnyal és a' Tanátskozásra meghívott Rendekkel a' Fő-Ispány magát utasítatja, informáltatja; melly után a' Tisztválasztó Szék napján az arra rendeltetett szokott helyen a' Fő-Ispány a' Karok és Rendek között megjelen, és a' Tisztválasztásra nézve a' Rendekhez Beszédet tart, mellyre rendszerént a' Vármegyének Első All-Ispánnya szokott felelni, a' maga és Tisztársai nevekben, és azon alkalmatossággal a' Vármegyének nálla lévő Petsétjét a' Fő-Ispánynak általadja, 's mind maga mind a' többi Tisztviselők részéről a' Hivatalokat mintegy leteszi, magát az egész Tiszti Harral együtt a' Fő-Ispánynak és az öszvegyült Rendeknek ajánlván.

Ennek véghezmenetele után a' Fő-Ispány leg először is az Első All-Ispányi Hivatalra négy Személyeket kijelel, (candidál) ezen kijeleltekk között a' Hivatalba lévő Első All-Ispány mindenkör köztök van, ha tsak ő maga az azok közül való kibagyattatását nem kívánja 1723. Art. 56. Ac candidatos cum priore Vice-Comite idoneos quatuor e Statu Nobilium proponendos, istiusmodi Restaurationem celebrare teneantur etc.

A' második All-Ispányságra, és a' többi Hivatalokra a' mostaniságba (Actualitas) lévőket, ha azok ellen valamelly észrevétele vagy

kifogása vagyon, a' Fő-Ispánynak, avagy a' Rendeknek, nem köteles a' Fő-Ispány a' Hivatalra kijelelni őket.

Minden Hivatalra való kijelelés után a' Karok és Rendek voksolnak (votisálnak.) Ezen voksolás ennekelőtte felszóllítás (Conclamatio) által ment véghez, úgy hogy a' kinek a' neve a' Hivatalra kijelelték közül leginkább hallatszott, tsendességet rendelvén, a' Fő-Ispány ki-nevezte, hogy ez vagy amaz Személyre legtöbb voks hallatik, tehát az fog lenni ez vagy amaz Hivatalban Tisztviselő. Mostan pedig már Ő Felségének a' múlt 1810dik esztendei Februarius 16kán a' Nagy Méltóságú Magyar Királyi Helytartó Tanátsnak 4300dik szám alatt költ Intéző-Levele következésében, a' Vármegyékhez tétetett kegyelmes Királyi Rendelése vétetik zsinór mértékül, a' voksolásokra nézve; melly szerént a' kiabálás elhagyatott, hanem a' helyett a' voksok beszédése végett kirendelt Kiküldötség előtt, vagy az a' végre készítettett golyobisok által, vagy szóval, avagy más jellel, a' Vármegyében lévő szokás szerént, kiki a' maga voksát arra adja, a' kire tetszik, így azután a' beszédett voksok többsége határozza el, melly Hivatalra ki, és mellyik választatott Tisztviselőnek. *) A' Fő-Ispánynak a' Tisztválasztó Szék tartása alkalmatosságával Tábla-

---

*) Jegyzés. Az Ország Gyűlése ideje alatt iratván ezen munka, annak végződése után Ő Felsége ke-

Birákat és Tiszteletbeli Hivatalba leendő Személyeket lehet kinevezni, a' kiket ugyan Tisztválasztói Széken Kívül is lehet tenni szintén a' magok hatalmával a' Fő-Ispányoknak, vagy Fő-Ispányi Hivatal Helytartóknak.

A' Tisztválasztó Székeken az Elölülő mindenkor a' Fő-Ispány, vagy a' Fő-Ispányi Hivatal Helytartó; és ezek nélkül Tisztválasztó Szék nem tartatik.

Továbbá a' Fő-Ispányok viszik a' Vármegyéknek Hormányait, és azoknak minél jobban 's hasznosabban lehető Igazgatásokra nézve felvigyázni kötelesek: 1723. Art. 56. Quandoquidem Supremi Comites illorum Comitatum quibus praeficiuntur moderatores essent, ac tam politicorum et publicorum negotiorum, quam etiam Justitiae administrationis curam sibi principaliter commissam haberent; hinc etc. etc.

A' Vármegyékben történni szokott minden fontossabb és nagyobb Tárgyról tudósíttatnak a' Fő-Ispányok; mellyek is ha olyanok, hogy más Vármegyéket is illetők, vagy pedig azoknak elhatározások és elintézések főbb Rendelésektől függenek, akkor vagy a' Fő Méltóságú Magyar Királyi Udvari Kancellariához vagy a' Nagy Méltóságú Magyar Királyi Hely-

---

gyelmes megegyezésével, a' Tisztválasztásra nézve ismét a' régi szokás a' Conclamatio állítatott viszsza.

tartó Tanátshoz tésznek] Jelentést: ha pedig egyikhez sem tartozó, azon esetekben vagy magok a' Fő-Ispányok küldik el Rendeléseiket a' Vármegyékhez, vagy pedig közönséges Gyűlést hirdettvén, a' kérdéses Tárgyat a' Karokkal és Rendekkel együtt tanátskozás alá veszik, és arról azután Végzés (Determinatio) tétetik

A' Fő-Ispányoknak a' Vármegye Tisztviselőire felvigyázni, és ha azok közül valamelyik Hivatalát hibássan folytatja, vagy valamely bűnbe léledzik, azt azonnal a' Hivatalától felfüggeszteni, kitenni, és helyébe mást állítani, (surrogálni) hatalmokra vagyon. Ugy szintén azon Tisztviselők helyett is a' kik vagy elhaltak, vagy Hivatalokat letették, (resignáltak) mást kinevezni (surrogálni) Hatalmokban áll.

Átaljában pedig mind azokat, a' mellyek a' Vármegyének boldogságára és előmenetelére tzeolznak, a' lehetőségig eszközölni, avagy eszközölnetni; a' mellyek pedig annak kárára és fogyatkozására mutatnak, az ollyas akadályokat elmozdítani, hivatalos kötelességekben áll. A' Fő-Ispányokat Ő Felsője az Uralkodó tészi, és nevezi ki a' Vármegyékhez. Mathiae Regis Decreti 6. Articulo 60. Item ordinatum est, quod Regia Majestas cum consilio et voluntate Praelatorum et Baronum suorum debeat in quolibet Comitatu aliquem Baronem vel alium notabilem et bene possessionatum

hominem, qui scilicet sufficiens et idoneus videbitur in Comitum Parochialem praeficere etc.

Fő - Ispányi Hivatal Helytartó.

(*Officiū Supremi Comitum Administrator.*)

A' Fő-Ispányi Hivatal Helytartók ollyan Vármegyékben vagynak, hol a' Fő-Ispányok nagyobb és felsőbb Hivataljaik, vagy öregsége és elgyengülések miatt a' Vármegyéknek Kormányát nem tarthatják; vagy pedig ollyan Vármegyékben, hol a' Fő-Ispány kihalt, avagy más Vármegyében általtétetett, és ollyankor mindjárt néha nem Fő-Ispányt hanem Fő-Ispányi Hivatal Helytartót szokott kinevezni Ő Felsége.

A' Fő-Ispányi Helytartók az illető Vármegyékben mindenkor Fő-Ispányi Hatalommal birnak, a' Vármegyék' dolgaira és azoknak Kormányozásokra nézve; Rangjok azomban a' Fő-Ispányokétól különböz, minthogy ők a' Mágnási Rendhez nem tartoznak, és a' Mágnások közé nem számoltatnak, hogy ha a' Nemesi Rendből tétettek.

Első All-Ispány.

(*Ordinarius Vice-Comes.*)

Az All-Ispányok Comes Parochiales is nevezettek. Partis 3^{tae} Titulo 7mo utrum autem causa in Sedibus Comitatum suborta, et in Curiam Regiam transmissa (facta ibidem

et habita aprobatone et ratificatione Sententiae ac Judiciariae deliberationis Comitum vel Vice-Comitum Parochialium et Judicum Nobilium Comitatum etc. etc.

A' melly Vármegyében sem Fő-Ispány, sem Fő-Ispányi Hivatal Helytartó nintsen, ott az Első All-Ispány a' Vármegye dolgainak folytatásokra nézve némünémű Fő-Ispányi Hatalommal is bir; 1578. Articulo 4. In Comitibus etiam illis, in quibus Supremi Comites non habentur, liceat Vice-Comitibus in promulgandis Sedibus, pro Administratione Dicae necessariis, et etiam aliis Juridicis Administrationibus et Executionibus procedere, interea, donec eis de Supremo Comite providebitur etc. A' Magyar Országi Vármegyéknél a' későbbi időkben két Ordinarius Vice-Ispányok voltak, melly szokás azomba az 1729dik esztendei 15dik Törvényczikkely által eltöröltett, és mostan Ordinarius Vice-Ispány egy Vármegyében tsak egy tétetik. Azon Vármegyékben, mellyeknek ugyan Fő-Ispánnyai vagynak, de ha azok a' Megyén kívül laknak, és a' mellett más felsőbb Hivatalokat is fojtanak, a' Vármegyék' dolgainak Kormányát az Első All-Ispányok szokták vinni; úgy mindazonáltal hogy Fő-Ispánnyaiknak, avagy Fő-Ispányi Hivatal Helytartóknak kötelesek tudósítást tenni. A' Vármegye Gyűlésein ha a' Fő-Ispány vagy annak Helytartója jelen nintsen, az Első All-Ispány az Elölülő,

A' Vármegyékhez szólló felsőbb Rendelések, Parantsolatok, Levelezések, folyamodó és panasz Levelek, egy szóval minden hivatalos Irományok, mellyek a' Vármegyékhez intézve vagynak, az Első All-Ispány által vizsgáltnak meg először, a' Fő-Ispány távolléttében: mellyek, ha sürgetőssek, vagy nem olyan Tárgyak, hogy azok eránt Vármegyey Gyűlései rendelése kívántatna, azokra nézve, a' maga hatalmával tézzen Intézeteket, és ha a' Tárgy olyan, hogy azt végrehajtani kellek, akkor az illető Tisztviselőnek az arra teendő meghagyással (Indorsata) elküldeti: ha pedig olyan Tárgyak adják elő magokat, mellyeknek elrendelésekre nézve Gyűléstartása szükséges, akkor Gyűlést hirdettet; és ha Köz-Gyűlést kíván tartani, annak határnapja a' Megyebéli Birtokos és Nemes Urak között közhírül tétetik; ha pedig Kis-Gyűlésen akarja a' kérdéses dolgot felvétetni, és a' Köz-Gyűlés' kihirdetésére idő nem volna, akkor egynehány Tábla-Birákat és Tisztviselőket a' Gyűléstartása végett meghivat. Azon folyamodásokra avagy panaszokra, mellyek egyenesen az Első All-Ispányhoz intéződnek, maga tézzen rendeléseket, úgy hogy a' melly Tisztviselőt illet az olyan panaszos vagy más kérdéses Tárgy elintézése, és végrehajtása, a' folyamodó Levélre meghagyását (indorsata) feltészi, és azzal együtt az illető Tisztviselőnek elküldeti.

A' Vármegyéknek petsétjei az Első All-Ispányoknál állanak, és minden a' Vármegyétől kivántató Bizonyosság-Levelek, és Irások, Tanúság vagy Oklevelek, ottan petsételtetnek meg.

A' Vármegyében előforduló minden ollyas esetekről, mellyek a' Vármegye Igazgatása alá tartoznak, ha azok eránt a' Fő-Ispány, vagy annak Helytartója, avagy a' Vármegye Rendei, tudósítva 's utasítva nem voltak, az Első All-Ispányok kötelesek számolni: annálfogva ők a' Fő-Ispányok vagy Fő-Ispányi Helytartók jelen nem léttekben a' Vármegye Tisztviselőire nézve viszik a' Kormányt, és azokra felvigyáznak.

Második All-Ispány.

(*Substitutus Vice - Comes.*)

A' Vármegyéknél a' régibb időkben második All-Ispányok nem voltak, es az a' múlt Században állapított és hozatott Törvényül, hogy Második All-Ispányok is tétetnek: 1729 Articulo 15. ad evitandas, quae ex pari duorum, in uno eodemque Comitatu Ordinariorum Vice-Comitum Autoritate, facile suboriri possent collisiones, praecavendasque confusiones, et compendiandos hac etiam in parte sumptus annuente Benigne Sua Majestate Sacratissima, conclusum est, ut a modo imposterum quilibet Comitatus unum tantum modo habeat Vice-Comitem, qui si solus ad ejusmodi munus gerendum insufficiens foret uni-

versitati talis Comitatus, pro ratione ac exigentia necessitatis, eidem substitutum adungere, hujusque activitatem regulare integrum erit, salvo in reliquo, et in suo vigore relicto, et confirmato, ac omnibus, qui Comitatus sunt praefecti, rite et exacte imposterum observando Articulo 56. 1723. Vice-Comites alii- que Comitatum Officiales sint de numero et statu verorum Nobilium, possessionati et dis- interessati ac Dominis Terrestribus ejusdem Comitatus nullatenus obligati etc. etc.

A' Magyar Országban fekvő Vármegyék között tsak két Vármegye vagon, a' hol még Második All-Ispányok nem voltak, mint T. N. Csongrád és Csanád Vármegyék. A' második All-Ispányok kevesebb hivatalbeli hatalommal vagy tehetőséggel (Activitas) birnak, mint az Elsők; hogy azomban a' Vármegyék dolgai annyival inkább jobb renddel és nagyobb pontossággal folytatódhassanak, sok Vármegyékben az Első és Második All-Ispányok között, a' Vármegyéknek Politikai Igazgatásai egymás között fel vagynak osztva, és elrendelve: így p. o. némelly Vármegyében a' Katonai Tárgya- kat (Commissariatium) Gazdaságbelieket (oeconomicum) az Árvák dolgai és Gyámatyai Számvételeket (Orphanalia et Tutelaria) 's a' t. a' Második All-Ispányok viszik, az egész Vár- megyére nézve.

A' Gyűléseken a' Második All-Ispány ol- lyankor az Elölülő, midőn az Első akadályoz-

tatik; egyébbéránt a' Törvénszékeken való Elölülések az Első és a' Második All-Ispányok között úgy szokott felosztatni, hogy a' Polgári Törvénszékeken (Civilis Sedria) az Első, a' büntető Törvénszékeken (Criminalis Sedria) a' Második szokott az Elölülő lenni, vagy megforditva. Az Üriszékeken azomba az All-Ispányok Elölülők nem lehetnek. Vice-Comites Comitatum a gerendo in Sedibus Dominilibus Praesidio inhiberi jubentur. 1795. 22. Sept. 19043. Resol. Reg. Ollyankor azomban az All-Ispány a' Törvénszéken mikor az előtte lefolyt perek vizsgálatnak, nem lehet jelen. Art. 28. 1723. Pro majori uniformitatis ratione, et exactioni appellatarum Causarum revisione statuitur: ut ad conformitatem Articuli 8. Uladislai Regis Decreti 4. Articuli 13 Anni 1557. Judices in Causis propriis et principalium suorum in Tabula Regia vertentibus: non secus et alii quoquo modo interessati; prout et Vice-Comites et Judices Nobilium, ac Jurati Assessores, in Sedibus Judiciariis Comitatum esse non possint, et post factam Causarum coram iisdem ventilatarum relationem, sub earundem discussione exesse imposterum debeant.

A' második All-Ispány is a' hozzája intézett panaszos vagy folyamodó Levelekre rendeltés tézsen, és azokat azon Tisztviselőnek, kit a' kérdéses dolog elintézése vagy megvizsgálása illet, a' folyamodó és panasz Levelekre írott meghagyással elküldeti; egyébbéránt a' Törvé-

nyes dolgokban mind az Első mind a' Második All-Ispányoknak a' hivatalbeli Tehetőségek (Activitas) egyenlők.

Fő-Jegyző.

(*Ordinarius Notarius*)

Jóllehet némelly Vármegyében Tiszteletbeli Fő-Jegyző (Honorarius Ordinarius Notarius) is szokott lenni, mindazonáltal fizetéssel való (salarisatus) Fő-Jegyző minden Vármegyében tsak egy tétetik. A' Fő-Jegyzői Hivatal valamint nem kevés munkával légyen öszveköttetve, úgy a' legszebb és legnevezetesebb Hivataljai közé tartozik a' Vármegyéknek.

A' Vármegyékhez intézett felsőbb Rendelések, Parantsolatok, Tudósítások, Levelezések, folyamodó vagy panasz Irások, egy szóval mind azon hivatalos Irományok, mellyek a' Vármegye Gyűlésein felolvastatni, előadatni rendeltetnek, többnyire a' Fő-Jegyzők' kezén fordulnak meg; melly hivatalos Irományokat az All-Jegyzők között felosztják, és kösztök rendet tartanak. A' nevezetesebb Felirásokat (Repraesentationes) mellyek vagy a' Felsőséghez, vagy az Igazgató Székekhez intéztetnek, a' Fő-Jegyző teszi fel; valamint a' Vármegye nevében költ nyomossabb Levelezéseket, Tudósításokat, Rendeléseket, és Végzéseket is. Hogy a' Vármegye Irományai között a' mellyek a' Jegyzői Hivatalnál állanak, 's azoknak kezeken

megfordulnak, rendetlenség ne történhessen, azokra nézve felvigyáz. Továbbá felvigyáz a' Vármegye Iróházra (Cancellaria Comitatus) is, és az abban dolgozó Irókra. Egyébiránt az All-Ispányok jelen nem léteikben az Austriai Birodalomba utazóknak a' Fő-Jegyzők a' magok nevek alatt Utazó-Leveleket adhatnak.

Passuales per Ordinarium Comitatus Notarium, pro Itinerantibus ad Caesareo Regias Ditiones Germanicas, in absentia Vice-Comitum extradari possunt. 1814. 22. Febr. 4852. Res. Reg.

All - Jegyző.

(*Vice-Notarius.*)

Némelly Vármegyében egy, némellyikben kettő, némellyikben pedig három All-Jegyző is szokott lenni; ezeken kívül vagynak minden Vármegyében tiszteletbeli All-Jegyzők (Honorarii Vice-Notarii) ezeknek száma bizonytalan, hol több, hol kevesebb. Ezek is mint a' Fő-Jegyzők a' kezeknél lévő Irományokat a' Gyűléseken felolvassák, 's az azokra költ Végzéseket felteszik, és azon Végzéseket a' magok nevek alatt kiadják. Minden hivatalos Irásokra azon Jegyző teszi fel a' Végzéseket, a' melyeket mellyik előadta, 's felolvasta. A' kisebb Tárgyakba, vagy pedig midőn a' Fő-Jegyző akadályoztatik, a' Felirásokat az All-Jegyzők teszik fel, valamint a' Vármegye nevében költ Levelezéseket, Bizonyság-Leveleket, Oklevele-

ket, Rendeléseket 's a' t. a' magok nevek alatt adják ki: mind a' Fő mind pedig az All-Jegyzők hitelességek (fidedignitas) nagy, és e' részbe külömbség közöttök nintsen. Mindazokat tehát a' mellyeket a' Vármegyéknél Irásba feltenni, és előadni szükséges, a' Vármegye Jegyzői hajtják végre.

Hadi Fő - Adószedő.

(*Generalis Cassae Bellicae Perceptor.*)

A' Hadi Fő-Adószedőnek azon adó fizetési pénz vagyon gondviselése alá bízva, melly a' Köznép által a' Hadi-Pénztárba szokott fizettetni; szükség tehát azt megjegyezni, hogy a' Nemtelen Lakosok által fizetendő adó két rendbeli, Katonai adó (Contributio), Házi adó (Portio.) *) A' Nemtelen Lakos és Jobbágyság a' Katonai adót az állandó Katonáság (stabilis Militia) fenntartására nézve fizeti. 1715. Articulo 8. Quandoquidem Nobiles et omnes illi, quos sub nomenclatione hac cujuscunque sint Honoris, Dignitatis, et Status Personae in Hungaria Lex complectitur pro Regni defensione militare, adeoque personaliter insurgere, suaque respective Banderia producere et praestare teneantur: Id Sacra Caesareo Regiaque Majestas quoties necessum esse judicaverit ad

---

*) Valamint a' Hadi adó úgy a' Házi adó is külön külön ki van vetve minden Vármegyében, és minden Vármegyéknek Helységekben.

conformitatem hactenus sancitarum superinde Legum, a modo imposterum quoque desiderare, et exigere poterit; quia tamen per eam solam Regnum hocce sufficienter defendi nequiret, adeoque validior et regulata Militia, tum ex nativis, tum externis constans pro omni eventu intertenenda veniret, quam sine stipendiis subsistere, haec vero sine Contributione comparari non posse, indubitatum esset. Hinc Subsidiarum et Contributionum eatenus necessariarum materia Diaetaliter, quo aliunde spectare dignoscitur, cum Statibus deliberanda erit etc. etc.

A' Hadi adónak mennyiségét, és minden Vármegyékre való kivetését az Ország Gyűlése szokta meghatározni, a' Palatinalis Porták száma szerint p. o. meghatározódik minden Portától mennyi lészen az adó, azután mellyik Vármegyére mennyi Porta tétetődjön; a' mennyi Portája vagyon tehát valamely Vármegyének, a' Porta Summájával sokszorozván kijön, hogy mennyi adót fizet a' Hadi-Pénztárba p. o. egy Portára tétetne 800 forint, van pedig valamely Vármegyének 150 palatinalis Portája, e' szerint a' Hadiadója 120 ezer forintot tenne. A' Palatinalis Porta (Kapu szám) téssen bizonyos Kultsot (clavis) melly a' Vármegyék helyheztetését, földjei minéműségét, a' Nemtelen Lakósainak vagyonjait, és könnyebb vagy nehezebb móddal szerezhető jövedelmeket 's élet módjokat, és több ilyeneket felvéve 's

Öszvevetve, szokott minden Vármegyékre nézve meghatározódn. 1635. 8. 1647. 36. Quatuor Coloni propria aratra pro se 4 aut 6 jumentis educere valentes, Coloni autem media aratra habentes, seu qui aratra sua duobus duntaxat jumentis et non pluribus educere possunt octo. Inquilini et Coloni jumenta non habentes 16. in unam Portam connumerari debeant. Ezen kults a' Portákra nézve mostan nem áll, és különböző.

A' Vármegyékre, a' Hadiadó, a' Porták száma szerént vetődik ki; a' Vármegyékben pedig a' Lakosokra, adó Rovás (Dica) szerént. A' Dica szintén bizonyos Kults, mellyre nézve meghatároztatik, hogy minden Dica mennyi Summát vagy más vagyont foglaljon magába: így p. o. némelly Vármegyébe 4 Jobbágy jön egy Dicaba, 10 Zzellér téssen egy Dicát, kész pénz Jövedelem pedig 40 forint, vonó marha 10: meghatározza tehát minden Vármegye, hogy egy Dicára mennyi Summa tévődjön, 's e' szerént melly Helységnek mennyi a' Dicája ugyan annyi Summát fizet az adóba. p. o. egy Dicára téssen a' Vármegye 12 forintokat, van pedig valamelly Helységnek 60 Dicája, fizet tehát azon Helység 720 forintokat. *) Ezen adó kivetésre néve zsinór mértékül és fundamento-

---

*) Valamint a' Portáknak úgy a' Dicáknak és az azoktól fizetni szokott Summa és mennyiség is nem egyenlő és különböző, hol több hol kevesebb.

múl veszi a' Vármegye, a' Nemtelen Lakosoknak, úgy szintén azok' vagy onjainak özveirását, (Dicalis Conscriptio.) A' Hadiadó egyenesen a Hadi-Pénztárba fizetődik, és semmi szükségére a' Vármegyének abból nem fordíthatni. Perceptores ad reddendas super Cassis contributionalibus rationes submittendas, item accurate Replicas et Duplicas, serio adstringentur. 1817. 4. Martii 6552. Res. Reg.

Házi Fő-Adószedő.

(*Generalis Cassae Domesticae Perceptor.*)

A' Házi Fő-Adószedő Pénztarába megyen részszerént a' Lakosok által fizetni szokott Házi adó, (Portio) részszerént segedelem vagy más ajánlásbeli pénzek, a' Vármegye Jövedelmei, 's egyéb fizetések. Ezen Pénztárból fizetnek a' Vármegye Tisztjei, Tábla-Birái, Vármegye Katonái, Szolgái 's a' t. ezen Pénztárból tétetnek a' Vármegyének más egyéb költségei, mint a' Vármegye épületjei tsináltatása, igazíttatása; a' Vármegye útjainak 's hidjainak készíttetése, ezen Pénztárból szereztetnek azon eszközök, mellyek a' Vármegye részére szükségesek, mint az utak' készíttéséhez kívántató szerszámok, a' Földmérőknek eszközei; a' Vármegye Katonái és Hajdúi öltözetjek, 's több ilyenek: egy szóval, minden költség, melly a' Vármegye részéről tétetik, ezen Pénztárból fizetődik a' ki. Mind a' két Fő-Adószedő Pénztárai az All-Ispányok által gyakran meg-

szoktak vizsgáltatni. Cassae Particularium Perceptorum medio exmittendae fidedignae Deputationis omni bimestri, Generalium Perceptorum autem medio Vice-Comitis saepe per Annum ex improviseo visitari ordinantur. 1814. 30. Augusti 22722. Res. Reg. Ezenkívül az esztendőnként tartatni szokott Számvevői Székeken mindenkor számolni, és az általok kezekhez vett 's kifizetett pénzekről világosítást (sumptum projectum) adni kötelesek. Perceptores publicorum proventuum, Diaria perceptionum et erogationum accurate, plena cum exactitudine ducere obligantur. 1820. 9. Maji 12667. Res. Reg. 1622. Art. 65. 1635. Art. 9. 1647. Art. 39. 1655. Art. 40. A Dicatoribus vero et praenotatis Perceptoribus omnibus, hujusmodi Restantiarum tam generalibus quam particularibus, inclusis etiam Capitaneis, demptis sufficienter expeditis, de perceptis, erogatis sub poena Articuli 65. Anni 1622. hoc loci renovati ac ad praemissos etiam universos Perceptores, et Administratores proventuum Regiorum extensi; etc. etc.

Némelly Vármegyékben mind a' két Fő-Adószedői Hivatalt egy Személy viszi, némelyekben pedig külön.

Vármegye Ügyvédjei.

(*Fiscales Magistratuales.*)

Ezeknek a' Vármegye kiterjedéséhez és az abban lévő dolgok mennyiségéhez képpes van a'

számok: némelly Vármegyében kettő, némellyikben három fizetéssel való Ügyvédek vagynak. Ezek között egy Fő, a' többi pedig All-Ügyvéd: Tiszteletbeli Fő-Ügyvéd is szokott némelly Vármegyében lenni, All-Ügyvédek pedig Tiszteletbeliek (Honorarii Vice-Fiscales) majd minden Vármegyében vagynak, hol több hol kevesebb számmal. A' Vármegye Ügyvédjeinek minden hivatalos foglalatosságai Törvényes, az az a' Törvény útján és per által megye: véghez. Ezeknek tehát Politikai dolgok nintsen.

A' Vármegyéknél ha valamelly Törvényes Tárgy kérdésbe jön, ők adnak azokról véleményt (opinio) ex nobili officio minden Törvénytelenység ellen protestálnak. A' Gyűléseken vagy Törvényszékeken illetlenül és sértegetve akár szóval, akár Írásba magát kifejezők és beszéllők ellen, a' Törvény értelme szerint Levátát tesznek fel, és a' szükségeseket végrehajtják. Partis 2dae 69. és 1723: 57. Benigne annuit Sua Majestas Sacratissima ut in causis violationum Sedis stante eadem per quoscunque T. commissarum ulterius quoque Tituli 69. et 72. Partis 2dae operis Decreti Tripartiti nec non Articuli 89. 1635. et 94. 1649. Annorum observentur etc. etc.

A' Vármegye Ügyvédjeinek egy fő foglalatosságok a' Vármegye Foglyainak és Rabjainak pereit fojtatások, 's azon perekbe való munkálódások, melly pereket valamint ők adják elő,

így az azokban hozatni szokott Itéleteket is ők teszik, és jegyzik fel.

A' Jobbágyságnak a' Földes Urak ellen rendszerént való Pártfogói és Oltalmazói, annál fogva az Uraság Székeken hol vagy a' Földes Úrnak a' Jobbágy, vagy a' Jobbágnak a' Földes Úr ellen való panaszsa vétetődik fel, a' Jobbágyság részéről mindenkor a' Vármegyétől egy Ügyvéd jelen van, azt nevezik Assistens Fiscalisnak, és olyankor a' Jobbágyok Igazaira (Jussaira) felvigyáz. 1783. 21. Augusti 7988. Subditis in quibuscunque casibus recurrentibus assistentia Fiscii Magistratualis ex Officio attribuitur. Res. Reg.

A' Vármegyének minden Törvényes dolgait és pereit ők folytatják. A' Protestánsoknál lévő Házassági váló perekre nézve ők a' Házasság' oltalmazói, (Matrimonii Defensores.)

A' Nemes-Emberek vagy Honoratiorok ellen a' Vármegye által rendelt Fiscalis Actiokra nézve a' Vármegye Ügyvédjei teszik fel az Actiot.

Levél - Tárnok.

(*Archivarius.*)

Minden Vármegyének kell olyan Helyének lenni, hol a' Vármegye Irománnyai letéssenek, azt nevezik Levél-Tárnak (Archivum) és az mindenkor a' Vármegye Házánál légyen helyheztetve: 1723. Art. 73. Sua Majestas Sacratissima benigne assentitur, ut quilibet Co-

mitatus pro instituendis Congregationibus et Sedibus Judiciariis, Archivi et Litterarum conservatione malefactorumque, et captivorum custodia et executione Domum Comitatus nondum habentes in loco securo et quantum fieri potest, pro ipsorummet etiam Comitatus majori commoditate in meditullio cujusvis Comitatus, ac si fieri potest in Civitatibus aut majoribus et privilegiatis Oppidis compareant etc. etc.

Ezen Hivatal némelly Vármegyékben az Első All-Jegyzői Hivatalhoz van kaptsolva, de többekben külön Személy viszi ezt is.

A' Levél-Tárnok a' Levél-Tárba helyezettett minden Irományokra, Jegyzőkönyvekre, és minden oda bététetett Irásokra felvigyáz. A' Levél-Tárba helyezettett Irományok, részszerént olyanok, a' mellyekre már szükség nintsen, és tökéletesen elvégeztettek; ezeket nevezik cessans Actáknak, végrehajtott Irományoknak; részszerént pedig olyanok, mellyek még előfordulnak, és haszonvehetőek. 1720. Art. 25. Benigne annuente Sua Majestate Sacratissima decernitur: ut Judices ac Officiales Comitatus, universa et quaevis Judiciaria Acta unacum per eorundem per ipsos conficiendo Elencho post singuli Anni efluxum, sub poena Detentionis Litteralium Instrumentorum ad Archivum Comitatus in ipso originali resignare teneantur etc.

Némelly Vármegyében a' Vármegye Tisztviselői előtt folytatni szokott perek is a' Levél-Tárba állanak, és a' Levél-Tárnok felvigyázása és számadása alatt vagynak; ilyenkor egyszersmind Ügyvédlői Elölülő (Procuratoriae Praeses) is szokott lenni a' Levél-Tárnok. *)

Számvevő.

(*Rationum Exactor.*)

Ezen Hivatalba lévőeknek minden foglaltságok a' számadásokkal, 's azoknak megvizsgálásával szokott lenni.

A' Vármegyéknél előforduló mindenféle számadások, mint p. o. az Adószedőké, Gyám-Atyai, a' Helységeké, a' Vármegye Tisztviselőié, mint a' Katonai Biztosoknak, és egyebeknek számadásai, a' Számvevő által vizsgálatnak meg; és azokban, ha mi észrevétele van, kiteszi. *Exactores extradatas per Magistratuales super praeiuncturis Quietantias sollicite examinare tenentur.* 1822. 4. Sept. 23183. Res. Reg. A' Számvevő megvizsgálása és jóváhagyá-

---

*) T. N. Pest Vármegyében az All-Ispányok és Szolgabírák előtt folyó perek különös Szakaszokban az a' végre rendelt záros almáriomban tartatnak a' Levél-Tárba, és onnan nyugtatvány mellett kéri ki az illető Ügyészek a' perekre Felvigyázótól (Procuratoriae Praesestől) 's ha ki a' pert kelletlenül tovább tartóztatja, az által szállítatik meg annak visszaadására. Ezen vigyázatért az Archiváriusnak minden pertől 2 for. fizetése jár minden Felperestől.

sa nélkül a' Vármegyéknél semmiféle számadások bé nem vétetnek. Az esztendőnként a' Vármegyéknél tartatni szokott Számvevői székeken, hol az All-Ispány az Elölülő, minden Számadások, mellyek elővétetnek, a' Számvevő által már akkor azok megvizsgáltattak, és mellyikre mi észrevétele azon Jegyzékkal együtt a' Számvevőszéknek beadja. Melly alkalmatossággal a' Számvevő által előmutatott Számadásokat a' Számvevőszék szintén megvizsgálja, az azokra tett számvevői Jegyzésekkel és észrevételekkel együtt. Az ilyen Számadások minekutánna a' Számvevőszék által helybehagyatnak, a' Vármegye Köz-Gyűlése eleibe terjesztetnek.

Vármegye Fő-Orvosa.
(*Physicus Comitatus.*)

Ennek Felvigyázása alatt vagynak a' Vármegye Seborvosai, (Chirurgi) a' kik is ha valamely nyavalyát és betegséget kiűtni, vagy elhatalmazni a' Lakosok között észrevesznek, a' Vármegye Fő-Orvosának mindjárt jelentést tenni kötelesek; mellyre a' Fő-Orvos azonnal rendelést téssen, és ha olyan a' betegség, hogy az eránt a' Vármegyének rendelése kívánatik, a' Vármegyéhez arra nézve tudósítást tesz, és véleményét adja. *Physici Jurisdictionum ad exhibendas annuas suas systematicas, de statu gremialis sanitatis, Relationes adstringantur.* 1808. 19. Nov. 26042. Res. Reg.

Az egész Vármegyében a' Lakosok között az egészség' fenntartására, és a' nyavalyák' elhárítására nézve ő a' Felvigyázó: e' végett a' Vármegyék' Fő-Orvosai a' Helységeket gyakran béutazzák, és azokban megfordulnak, hogy mind a' Járásbeli Seborvosoknak Hivatalok miképpen való folytatásokról bővebb tapasztalások lehessen, mind pedig hogy a' Lakosok között ha kivántatna a' betegség, és nyavalyák' gyógyítására nézve rendeléseket tehessenek. *Physicus et Magistratus invigilare tenentur, ut pauperiores ubivis gratis, reliqui autem legaliter taxati a Medicis et Chyrurgis curentur.* 1786. 17. Augusti. Res. Reg.

Némelly Vármegyéknél két Fő-Orvos is szokott lenni, de többekbe tsak egy vagyon.

Vármegye Földmérője. (*Geometra Comitatusis.*)

Vagynak olyan Vármegyék, hol két, hol tsak egy fizetéssel való Földmérő tartatik. Ha a' Vármegye épületeket, országos utakat, hidakat tsináltatni, viz árkokat, tsatornákat ásatni, vagy azokat akadályoztatni, és másfelé vitetni, a' folyóvizek' áradásait és kiöntéseit gátolni akarja, a' Földmérők vizsgálják azt meg, vagy az a' végett rendelt kiküldöttséggel együtt, vagy magok, a' mint a' Vármegyétől nekik meghagyatik. Továbbá ha a' Vármegye valamelly földet, térséget, mezőt, er-

dőket 's más ilyeneket felmérteni akar, a' Vármegye Földmérője viszi azt véghez. Midőn a' Jobbágnak vagyonzaira nézve, mint az Urbialis földek, rétek, belső Fundusok 's a' t. kérdés támad, úgy hogy vagy a' Jobbágy azoknak kevesolta miatt panaszolkodik, vagy a' Földes Úr azoknak többsége tekintetéből újabb rendelést tenni szándékozik, akkor az ilyen kérdéses Tárgynál is a' Földmérő jelen van, és a' szükségeseket mint felmérést, és a' hely megvizsgálását végrehajtja, és azokról valamint egyebekről is a' hol kívántatik, véleményét adja.

Ha valamely Földes Úraság által ártalmas Malmok állítottak, és kárttevő gátak ásattak, azoknak megvizsgálásokon is és mindenütt, a' hol felmérés vagy a' helynek fekvése, helyhez-tetése, és akár a' földszinén valamely Geometriai, akár a' vizen valamely Hydraulikai kérdés támad, a' Vármegye Földmérője jelen van, és véleményt ad. Egyébiránt véleményeket adják az országos utaknak és hidaknak mentül jobban lehető elkészítetésekre nézve is. *Geometrae Comitatus circa structuram viarum, aggerum, pontium, aliorumque id genus laborum publicorum ita semet occupent, quo ipse populus meliorem constructionis methodum, cum parsimonia operarum conjunctam condiscat.* 1818. 9. Sept. 25148. Res. Reg.

Közép ponti Biztos.

(*Centralis Commissarius.*)

Az ilyen Biztosok tsak azon Vármegyékben szoktak lenni, mellyeknek kebeleekben nagy Városok, és a Városok Országútban vagnak helyheztetve, mint Pest, Komárom, Győr, Pozson. Ezen Biztosok kik Városokban laknak állandóul, mind a Vármegye Tisztviselői, mind pedig más Forsponton utazók' részére kívántató forspontos lovakra nézve rendeléseket tésznek; a Vármegyétől és annak Tisztviselőitől szálló hivatalos Leveleket a Helységekre kiküldik: ezek végett a Vármegyének néhány lovas Katonái tartatnak a Közép ponti Biztosnál, kiket az illető helyekre kiküldhessen.

A Helységek által kiállítandó Rekruták a Vármegye részéről ottan assentiroztatnak, méttetnek meg először, 's ha valamellyik a mérreket meg nem üti, az ollyankor a katonai assentirozó helyre nem is vitetik. A Vármegyének Tisztviselői részekre kívántató és kirendelt ölfák az ő gondviselése és felvigyázása alatt állanak. A hol a Vármegyének tzigos lovai szoktak lenni, azok is a Közép ponti Biztos felvigyázása alá tartoznak. *) A Vármegyének a centralis Városban lévő lovas Kato-

---

*) Ennekelőtte T. N. Pest Vármegyének voltak tzigos lovai.

nái is a' Közép ponti Biztos felvigyázása alatt vagynak.

Vármegye Kapitánya.

(*Castellanus Comitatus.*)

Ezen hivatalbeli Személy némelly Vármegyében Kapitánynak, némellyikben Hadnagy-
nak, némellyikben pedig Várnagynak avagy
Porkolábnak neveztet k; Hivataljokra nézve
azomban egyenlők, és mind azon hivatalos
Tehetőséggel (*Activitas*) birnak. Ez állandóul
a' Vármegye udvarában és házánál lakik, hol is
minden épületjeire a' Vármegyének felvigyáz,
's a' midőn igazítás vagy újjíttatás kívánta-
tik az épületeken, az eránt a' Vármegyének
jelentést tészén, és azután elrendeli annak
megtsináltatását. A' Vármegye udvarában la-
kó Katonák és Hajdúk szintén az ő felvigyázá-
sa alatt vagynak, nem külömben a' Vármegye
Fogházában lévő Rabokra nézve az arra ren-
deltetett Tömlöztartó által felvigyáz; a' Vár-
megye Fogházába küldött Rab a' Kapitánynál
béjelentetik. A' Tömlöztökbe lévő Raboknak,
úgy szintén a' Vármegyeházánál lévő Katonák-
nak kenyér portiok eránt ő teszi meg a' szük-
séges Intézeteket, és azokról számol.

A' Vármegyének Tisztviselőinél lévő, mind
a' Vármegye udvarában lakó Katonáknak és
Hajdúknak számokra kívántató öltözeteket, a'
Vármegye rendelése szerént megkészítteti, és

azokról szintén számolni köteles. Felvigyáz továbbá a' Vármegyeházánál és udvarában a' rend' fenntartása és a' rendetlenség' eltávoztatása végett.

Vármegye Irói.

(*Cancellistae Comitatuses.*)

Ezek a' Vármegye Iróházában (*Cancellaria Comitatusis*) a' Vármegye Irományait, melyek nékiek a' Vármegye Jegyzői és más Tisztviselői által kiadatnak, írják le. Ezeknek száma nem egyenlő, hol több, hol kevesebb; ezeken kívül vagnak olyan Irók is, kik csak bizonytalan időig irnak a' Vármegye Iróházában, ezeket nevezik napszámos Iróknak (*Diurnista.*) Mind ezen Irók között szokott lenni egy Kiadó, (*Expedito*) a' ki a' leírni való Irományokat az Irók között elintézi, és a' mi elküldeni való azt elkészíti, és elküldi (*expediálja.*)

Valamint a' Vármegye Iróháza úgy az abban dolgozó Irók is a' Vármegye Fő-Jegyzője felvigyázása alatt szoktak lenni.

Járásbeli Tisztviselők.

(*Processuales Magistratuales.*)

Minden Vármegyék a' mint fellyebb is érdekelve volt, a' Politikai Igazgatásnak könnyebb és jobb renddel való végrehajtások vé-

gett, Járásokra, a' Járások pedig Kerületekre, hol több hol kevesebbekre fel vagynak osztva. Minden Járás annyi Kerületekre osztódik fel, a' mennyi Szolga-Birája van a' Járásnak, vagy minden Járásnak annyi Szolga-Birája van, mint a' mennyi Kerületekre van felosztatva valamely Járás. Némelly Vármegyékben a' Járások, kettő, némellyikben három Kerületekre osztatnak fel; úgy szintén az is megszokott történni, hogy ugyan azon egy Vármegyében egyik Járás három, a' másik pedig két Kerületekre van elosztva.

Minden Járásoknak különös Tisztviselőji vagynak, úgy hogy egyik Járásbeli Tisztviselő a' másik Járásbeli Tisztviselőnek a' dolgában, ha tsak az eránt a' Vármegyei vagy pedig All-Ispányi különös meghagyás nem tétetik, befolyással nem lehet, hanem mindenik Járásbeli Tisztviselő ne hogy a' Politikai Igazgatás rende megzavartasson, egyedül azon Járás dolgainak igazgatásához és folytatásokhoz van kötve, a' melly Járásnak Tisztviselője; kivévén a' Törvényes és nem a' Politikai útra tartozó Tártyakat. 1729. 35. Caeterum, Judicatus Judicis Nobilium uniuscujusque quoad Juridica, ad omnes promiscue Parochias, seu Processus Comitatus extendetur etc. etc.

Az eddig előszámláltt és fentebb említett Tisztviselők hivatalos foglalatosságai az egész Vármegyében lévő Politicumokra nézve kiterjedők, ellenben a' Járásbeli Tisztviselőknak

mindeniknek a' maga Járását vagy Kerületét illető dolgok bizatnak reá. Azért tehát jónak láttam azt, hogy a' Járásbeli Tisztviselők külön véve a' többiektől említettessenek; hogy mind az a' Rend melly a' Politikai Igazgatásba fennáll, mind pedig hogy kik légyenek, és mitso-da hivatalbeli Személyekből áljanak a' Járásbeli Tisztviselők, jobban kitetsző legyen.

Minden Járásban vagyon egy Fő, és egy vagy két All Szolga-Biró. A' Járásokban mind a' Fő mind az All Szolga-Biráknak külön Kerületek szokott lenni, az egész Járásra nézve azomban a' felvigyázás a' Fő Szolga-Birót illeti.

Azon nevezet hogy Szolga-Biró, a' Magyaroknál onnan származott, mivel annakelőtte a' Nemesek, Királyi Szolgáknak nevezettek; azt tehát, hogy Judex Nobilium Magyarúl úgy tették ki, Szolga-Biró, és nem úgy, hogy Nemesek Birája: melly Nomenclatio mostan is, midőn már a' Nemesek Királyi Szolgáknak nem neveztetnek, megmaradt.

A' Szolga-Birák Judices Dicales is nevezettek, Andr. 5. ismét Bilochi, 1222. Art. 5. Colomanni Regis Decret. Libri 1. Capite 37. pedig Judices Megales.

Fő Szolga-Biró.

(*Ordinarius Judex Nobilium.*)

A' Járásbeli Tisztviselők között legelső Személy a' Fő Szolga-Biró, a' ki is azon Járásnak

mellynek Fő Szolga-Birája Kormányozója is a' Járásbeli Politikai dolgokra nézve.

A' Vármegyétől vagy az All-Ispányoktól, minden ollyas hivatalos Irományok, mellyek az egész Járást illetik, a' Fő Szolga-Birákhöz szoktak küldetni; azonkívül azok is, mellyek a' Fő Szolga-Bíró Kerületit érdeklik.

Az egész Járást illető Irományok átaljában véve kétfélék:

1ör. Vagy ollyanok, a' mellyek a' hozzá alkalmaztatás végett adatnak ki, illyenek p. o. a' Vármegye Törvényei (Statutum) a' Nagy Méltóságú Magyar Királyi Helytartó Tanátsnak, vagy a' Nemes Vármegyének bizonyos Dolog eránt, hogy mihez kellessen kinek kinek magát alkalmaztatni, utasításai. Ezek Rendszabásnak, Zsinórmértéknek (Normativum) neveztetnek.

2or. Vagy ollyanok, mellyek a' végrehajtás végett küldetnek, azok Exhibitumoknak neveződnek:

Az elvégezni való Irományok is két rendbeliek:

1ör. Vagy ollyanok, a' mellyek a' Közönséget illetik.

2or. Vagy ollyanok, mellyek valamelly magános Személy dolgát érdeklik

A' Közönséget vagy az egész Járást illető Tártyak illyenek: p. o. a' Katonáknak vagy Rekrutáknak kiállittatása (Statutio Militum) a' Nemtelen Lakosok' öszeveirása (Popularis Con-

scriptio) a' Lakosoknak vagyonjainak őszveirása (Dicalis Conscriptio) a' Helységek számadásai, mellyekben az fordul elő, hogy melly Helység mitsoda szolgálatokat, és mennyit tett, részszerént a' Katonaság, részszerént a' Vármege Tisztviselői, vagy a' Közönséget illető dolgokra nézve: mint p. o. ilyenek a' Szekerezések, Forspontos lovak' kiállításai, a' Katonaságnak széna, zab és kenyér portiók' kiszolgáltatása, az országos útakon tett mind Szekerekkel mind gyalog emberekkel való munkálódások, 's több ilyenek; ezeket nevezik Köz szolgálatoknak. Továbbá az Ő Felsége vagy más közhaszonra nézve a' Nemesség által tenni szokott ajánlások (Subsidium) beszédese eránt való Intézetek: a' Nemességnek az Ország védelmezésére nézve kívántató őszveirása (Insurrectionalis Conscriptio) az Országútak tsináltatása 's a' t.

A' Fő Szolga - Birák az ilyen egész Járást illető Dolgokat, vagy az a' végett rendelt Kiküldöttséggel végezik el, vagy pedig azok eránt magok tésznek rendeléseket. A' Kiküldöttség' munkálódása alá tartoznak p. o. a' Nemesség felkelése végett szokott őszveirás, az országos útak miképpen való tsináltatására nézve kívántató planum készítés, az Árvák' dolgai megvizsgálása 's több ilyenek.

A' mellyeket a' Fő Szolga - Birák magok végeznek el részszerént olyanok, hogy azoknak eszközöltetése Közhirül való tétel Curren-

tálás által megy véghez, részszerént olyanok, a' mellyekre nézve Közhirdetés nem kívántatik. A' Közhirdetésre tartozandók ilyenek: p. o. a' Rablónknak, szökött Katonáknak Kihirdetése, a' Nemtelenek' öszveírások végett való rendelés, a' Vármegyék Rendszabásainak Statumainak Közhirül tétele 's a' t.

A' dolgoknak Közhirül tétele mind a' Fő mind pedig az All Szolga-Birák által úgy szokott véghez menni, hogy azon Tárgy, melly Kihirdetésre való az eránta tétetett rendeléssel együtt feljegyeztetvén, ugyan azon papirosra a' Helységeknek nevei, mellyekben a' kérdéses dolog currentáltatni kívántatik, a' Szolga-Birák által feljegyződik; és úgy annakutánna elküldetik egy Helységből a' másikba, mind addig, míg azon Helyeken, mellyek felirva vagynak, általvitetik a' Hirdető-Levél. Minden Helység köteles az ilyen Hirdetményekre feljegyezni, hogy azt mikor és melly időbe vette. Az ilyen Hirdető-Levelek közönséges nevezettel Currenseknek neveztetnek (Litterae Currentales). A' Helységek az ilyen Hirdető-Leveleket vagy a' Helységeknel tartatni szokott lovas Hadnagyok által, vagy ha azok nem olly sietősek, gyalog emberek által közlik egymással.

Az egész Járást illető Tárgyakra nézve némellykor a' Fő Szolga-Birák a' Járásbeli Tisztársaikkal együtt Tanátskozást szoktak tartani, és velek egyértőleg a' Rendeléseket megtenni. A' Fő Szolga-Biráknak Járásbeli Tiszt-

társai az All Szolga-Birák, All-Adószedők, Esküdtek és Biztosok. Valamint tehát a' Várme-
gyéknek dolgaira nézve sokszor a' Fő-Ispányok
az All-Ispányokkal Tanátskozást tartanak, úgy
a' Járásbeli Fő Szolga-Biráknak az előfordulan-
dó Tárgyak és azoknak elintézések eránt Tisz-
ti társaikkal egyértőleg lenni néha szükséges.

Azon Irományok is (Acta) mellyek a' Fő
Szolga-Birák Kerületit illetik, vagy olyanok,
a' mellyek valamelly Társaságnak vagy Közön-
ségnek (Communitas) vagy pedig olyanok,
mellyek bizonyos magános Személynek (pri-
vatus) dolgát érdeklik. Ezeknek mind a' két
rendbelieknek végrehajtása és elintézése mód-
ja szinte kétféle, p. o. ha nagyobb és fonto-
sabb a' Tárgy, akkor Kiküldöttséggel együtt
munkálódik a' Fő Szolga-Biró, ha pedig ol-
yan, hogy ahhoz Kiküldöttség nem kívántatik,
akkor vagy maga elvégzi, vagy pedig Esküdt-
jével együtt intézi el a' Fő Szolga-Biró: így
p. o. az Uraság Székeken az Esküdtjével egy-
gyütt kell lenni, Törvényes megintó vagy el-
tiltó Levelek mind a' kettő neve alatt tételnek,
's a' t. Némelly dolgokat azomban az Esküdt-
je avagy a' Biztosok által is elvégezteti a' Fő
Solga-Biró, a' mint az az Esküdti és Biztosi
Hivataloknál előadódik.

Mind az egész Járást mind pedig Kerüle-
tét illető Tárgyaknak miképpen lett végrehaj-
tások és elintézések eránt, akár a' Várme-
gye Gyűlései végzéseiből, akár az All-Ispányok meg-

hagyásaiból eredtek légyen is azon munkálódásai a' Fő Szolga-Birónak, a' Vármegyéhez Tudósítást kell tenni, melly Tudósítások ha Kiküldötség is volt valamelly dolognak eszközlője, a' Kiküldötség' Tagjai által is aláíratnak.

Továbbá a' Helységek és azoknak Lakosai, úgy szintén más magános Személyek által némelly panaszok vagy folyamodások egyenesen a' Fő Szolga-Birákhöz is intézettek; mellyeket vagy magok, vagy Esküdtjeik, vagy pedig Biztosok által szoktak elintézni, a' Tárgy és dolog minéműségéhez képpest. Az illyes panaszok elintézéséről azomba Tudósítást tenni a' Vármegyéhez nem szükséges.

A' Fő Szolga-Birák az egész Járásra nézve a' Felvigyázók, annálfogva a' Járást megtekinteni, és a' Járásbeli Helységekben megfordulni, a' Fő Szolga-Biráknak egy a' hivatalbeli foglalatoságok közé tartozó dolog. Magistratuales omnimode invigilare tenentur ne subditi Contribuentes, per Dominos Terrestres ad illegales praestationes adigantur, aliaequae diversae in iisdem exactiones ne patrentur. 1766. 20. Febr. Resol. Reg.

A' Vármegyéknek igen sok Rendeléseit a' Szolga-Birák, 's azok között legtöbbet a' Fő Szolga-Birák hajtanak végre. A' Fő Szolga-Birák sok hivatalbeli Tehetőséggel (Activitas) bírnak, mivel azonkívül hogy a' Neme-

seknek a' Törvényes dolgokban Biráji *) a' Já-
 rásaikban lévő Politikai Tárgyakra nézve Fel-
 vigyázók és Kormányozók. Sokszor pedig az
 All-Ispányi Hivatalokhoz tartozó Dolgok elin-
 tézésekre nézve mint p. o. Határjárás (Metalis
 reambulatio) visszatételű Tárgy (Repositiona-
 le objectum) ha az All-Ispányok akadályoztat-
 nak, a' Vármegye által azon esetekre All-Is-
 pányoknak helyébe rendelődnek, (surrogál-
 tatnak.)

All Szolga - Biró.

(*Vice Judex Nobilium.*)

A' Kerületeiket illető Tárgyakra nézve az
 All Szolga-Birák is egész Activitással bírnak.

Azon hivatalos Irományok, mellyek a' Vár-
 megyétől vagy az All-Ispányoktól, az All Szol-
 ga-Birákhöz küldetnek, vagy olyanok, a' mel-
 lyek valamely Helység vagy pedig valamely
 magános Személy dolgait érdeklik: az egész Ke-
 rületet illetők ilyenek, p. o. a' Köz-Gyűlés tar-

---

*) T. N. Pest Vármegyében a' Ketskeméti Járásbeli Fő
 Szolga-Biró elcibe vitetnek a' fellyebbvitel útján
 Nagy-Hörös Városának Tanácsa előtt lefolyt perek,
 régi megállapított szokásból, és ezeket ő maga
 egyedül vizsgálja meg, 's ha ő tőlle is fellyebb vi-
 tetődik a' per, akkor beadja a' Vármegye Tör-
 vénszékéhez, a' szerént mintegy Úriszéket reprae-
 sentál a' Ketskeméti Járásbeli Fő Szolga-Biró N.
 Körös Városára nézve.

tása napja Hirdetése, a' Törvényszékek elkezdése ideje Közhirül tétele, Árszabások (Limitatio) közöltetések, a' Közbátorságra nézve kivántató Rendelések, az adófizetésekről való útasítások, 's többilyenek kihirdetése 's közhirül tétele.

A' Helységek és magános Személyeket illető Tárgyak pedig vagy olyanok, hogy azokat Kiküldöttséggel együtt végezi, *) vagy pedig maga intézi el az All Szolga-Biró. Némellyeket pedig vagy az Esküdtjével együtt, némellyeket az Esküdtje által végez el.

Az All Szolga-Birák is mint a' Fő Szolga-Birák a' reájok bizottaknak miképpen lett végrehajtásokról Tudósítást tenni, a' Vármegyéhez kötelesek.

Egyébberánt némelly folyamodások és panaszok az All Szolga-Birákhoz is szoktak tétetni részszerént a' Helységek' Lakosai és Elöljárói, részszerént a' magános Személyek (privatus) által; a' mellyeknek elintézéséről azonban nem téznek ők sem, valamint a' Fő Szolga-Birák Tudósítást. A' Herületekben lévő Helységek gyakran megtekinteni, és a' Helységek Elöljárói kötelességek miképpen való tellyesítések eránt magoknak világosítást adadni, és

---

*) Némelly Vármegyében minden olyan Tárgyak mellyeknek elintézésekre Kiküldöttség vagyon rendelve, ha az All Szolga-Biró Kerületében van is a' kérdéses dolog a' Fő Szolga-Birónak szokott adadni; és az All Szolga-Biró semmi Kiküldöttségbeli dologba (Deputationale) nem ereszkedik.

azokat vizsgálat alá venni egy a' hivatalbeli fő foglalatosságok közé tartozó dolog. *Judices Nobilium peculiariter invigilare tenentur an per Dominia Sedes Dominales servantur, et an Subditis Justitia prompte administretur. 1815. 30. Octobr. 30311. Res. Reg.*

A' Törvényes dolgokban mind a' fő mind pedig az All Szolga-Biráknak hivatalbeli Tehetőségek (*Activitas*) egyenlő.

Rendszerént való Esküdt.

(*Ordinarius Jurassor.*)

Némellyek az *Ordinarius Esküdtet* úgy teszi ki Magyarúl, hogy Fő-Esküdt, de ennél jobb és helyesebb kitétel az, hogy rendszerént való, mivel minden Hivatalban úgy lehet Fő, hogy ha ugyan azon Hivatalban All az az Vice is szokott lenni: már pedig Vice Jurassor nintsen, hanem *Honorarius*, a' pedig nem teszi azt, hogy All, hanem *betsületbeli* vagy *Tiszteletbeli*.

A' Szolga-Biráknak Segéd-Tiszti társai az Esküdtek, valamint a' Törvényes dolgokban, úgy a' Politikai Tárgyakra nézve is. Minden Szolga-Birónak van egy rendszerént való Esküdtje (*Ordinarius Jurassor*) ezeken kívül szoktak lenni *betsületbeli Esküdtek* is (*Honorarii Jurassores*) ezek azomba egyik Szolga-Biróhoz *sintsenek* hivatalossan kaptsolva, hanem hol egyik hol másik *segédjei*, a' mellyik meg-

szóllítja és meghívja : ezeknek száma nints meghatározva, hol több hol kevesebb.

A' Szolga-Biráknak vagynak olyan hivatalos foglalatosságai, mellyeket Esküdtek nélkül végre nem hajthatnak, mint p. o. az Uraság Székeken az Esküdtnak is jelen kell lenni a' Szolga-Biróval, vizsgálódásokat, *) megintéseket, hitelesítéseket, eltiltásokat egygyütt tesznek ; a' Szolga-Biró előtt folyó perekben az Esküdt mint Biró Társ befolyással vagyon, 's nálla nélkül Itélet nem hozattathatik. A' Helységek' számvetésein (computus) öszveírásokon (Conscriptio) az Esküdt jelen van. A' Földes Uraknál és Nemes Személyeknél kint lévő Segedelem vagy ajánlásbeli Tartozásokat többnyire az Esküdtek szokták beszédeni. Az Esküdteknek, mivel Kerületek nintsen a' Várme gyétől, hivatalos Irományok nem szoktak küldetni, hanem a' Szolga-Birák által, minthogy azoknak segédjeik sok hivatalos Tárgyaknak elintézésekre vagy megvizsgálásokra alkalmaztatnak.

All - Adószedő.

(*Particularis Perceptor.*)

A' Járásbeli Adószedők vagy All-Adószedők többnyire minden Járásokban szoktak len-

---

*) Az Esküdt a' Criminalisokban investigálhat maga is ; a' Civilisekben pedig ha Szolga-Biró nintsen jelen, két Esküdtnak lehet valide investigálni.

ni. Ezek azon Járásbeli Helységektől, melly Járásoknak Adószedői mind a' Hadi mind pedig a' Házi adót bészedik, és az ilyen bészedett adót a' Helységeknel a' végett tartatni szokott könyvetskékbe feljegyzik, hogy melly Helység mikor és millyen mennyiséggel és mellyik Pénztárhoz tartozandót hozott a' kezekhez; a' Helységek részéről pedig a' Járásbeli Adószedőknél lévő Diariumba szokta azon Helység Jegyzője, melly Helységből a' pénz az Adószedőhöz vitetett béírni, hogy mikor és mennyi fizettetett a' Járásbeli Pénztárba. *Perceptores publicorum proventuum, Diaria perceptionum, et erogationum accurate, plena cum exactitudine ducere obligantur.* 1820. 9. Maji 12667. Res. Reg. Így azután a' szükséges őszveillés (Controlleria) fenntartatik. Az ilyen adót a' Járásbeli Adószedők némelly Vármegyében minden fertály esztendőben, némellyikben minden fél esztendőben, némellyikben pedig olyankor midőn nevezetes Summa van a' Járásbeli Pénztárban szokták általadni a' Fő-Adószedőknek.

A' Járásbeli Adószedők figyelmetesek tartoznak az eránt lenni, hogy az adó fizetés a' Helységek által hoszszú időre ne maradjon; és hogy a' Lakosoknak könnyebbségekkel essen az adó letétele a' Helységek Elöljárói oda utasítatnak általok, hogy kevesebb mennyiséggel is szedjék őszve az adót a' Lakosoktól. A' melly Helység a' fizetésben hátramaradt, azon Helység Elöljáróit meginteni, vagy az eránt a' Já-

rásbeli Fő Szolga-Birónál jelentést tenni a' Járásbeli Adószedők kötelesek. Az adót a' Helységek' Elöljárói mindenkor a' Járásbeli Adószedőnek lakásához vinni tartoznak, hol áll a' Vármegyének Járásbeli Pénztárja.

Némelly Vármegyében a' Járásbeli Adószedő Pénztárját ugyan azon Járás Fő Szolga-Birája szokta megvizsgálni, úgy hogy az Adószedő a' Fő Szolga-Biró érkezését nem tudja, 's a' midőn a' Fő Szolga-Biró az Adószedőnél megjelen, a' Pénztár kulcsát magához vévén mindjárt a' vizsgálatához fog a' Fő Szolga-Biró; melly alkalmatossággal ha hijánosságot avagy tsempekedést (maleversatio) tapasztal a' Fő Szolga-Biró, azonnal a' Vármegyénél Jelentést tészén. *Perceptorum Particularium Cassae, medio exmittendae fidedignae Deputationis, omni bimestri ab improviso visitari ordinantur 1814. 30. Aug. 22722. Res. Reg.*

Az Adószedők mindenütt szoros számadás alatt vagynak, a' mint azt a' Hazai Törvények is parantsolják. 1622. 68. 1635. 9. 1647. 39. 1655. 40. *Circa restantias subsidii annonarii ac Contributionum Regni prout et Coronalis pecuniae apud Perceptores et Dicatores Comitatum etc. exigendamque superinde exactam rationem et ejus executionem statuunt Regnicolae ut juxta Articulum 39. 1647. et 5. 1649. praenotatae universae restantiae exigantur etc. Perceptores ad reddendas super Cassis Contributionalibus rationes, submittendas item ac-*

curate Replicas et Duplicas, serio adstringantur. 1817. 4. Martii 6552. Res. Reg.

Mezei Biztos.

(*Persecutionalis Commissarius.*)

Az ilyen Biztosok nem minden Vármegyékben és nem is minden Járásokban szoktak lenni, hanem a' Vármegyéknek és az azokban lévő Járásoknak helyheztetésekhez képeest van alkalmaztatva lételek, nevezetesen a' melly Vármegyéknek kebelében nagy Téréség és Puszták találtnak, ottan Mezei Biztosok tartatnak; a' melly Vármegyékben pedig Puszták nintsenek, hanem a' helyett nagy erdőség és hegyek boritják a' Vármegyét, ottan ilyen Biztosok nem kívántatnak. Minden Mezei Biztosok mellett szoktak pusztázó Katonák is lenni, kik némelly helyeken Mezei Hadnagyoknak neveztetnek; ezek hol több hol kevesebb számmal vagynak, ezeknek fegyverek kard és pisztolyokból állanak, és mindég ló hátakon járnak. A' Mezei Biztos tehát az ilyen mellé adatott Katonákkal vagy Hadnagyokkal, a' Járást ló hátakon gyakran békerülni, és megtekinteni köteles, és a' hol valamelly tolvajságot vagy rablást észre vesz, vagy az ollyas esetekről tudósítást vészen, azt kinyomozni, és a' tolvajt vagy rablót üzöbe venni köteleességében áll. *Persecutores tenentur Tuguria Pastorum et Subulcorum ab improviso saepius visitare,*

et praedia percurrere: 1794. 21. Mart. 4052.
Resol. Reg.

A' Mezei Biztosok az Utazók és Lakosok bátorságára nézve állítódtak; ezek S. Ladislai Lib. 3. 13. Jó Kergets névvel nevezettek. Rerum fugitivarum collector, quem vulgariter Jokergech dicunt quidquid colligit, ad Civitatem ejusdem Provinciae congreget, etc. etc. S. Ladislai Regis Libri 3. Capite 1. Akasztó Ispányok vocantur in Transylvania qui per Opida et Villas de furibus inquirunt.

Az ilyen Biztosok által elfogattott Gonosztévőket minekelőtte a' Vármegye Tömlöztébe küldetnének, a' Biztosok ki szokták halgatni, és vallatni (benevolisalni) és ha mi vallást tettek, azokat a' Mezei Biztos feljegyzi, 's azon Jegyzékkal vagy önkénti vallással a' tolvajt vagy rablót a' Vármegye Fogházába béküldi.

Az olyan Vármegyékben, mellyek hegyekkel és erdőkkel vagynak héteritve, a' Mezei Biztosok és lovas Hadnagyok helyett gyalog fegyveres Katonákat tartatnak a' Vármegyék, kiknek fegyverek rövid puska és kard; az ilyen felfegyverkeztetett, és a' Vármegye közbátorságára nézve szolgáló Katonákat a' Dunán túl lévő egynémelly Vármegyékben Panduroknak nevezik.

Mind ezek mind a' fennemlített Mezei Biztosok és Hadnagyok a' közbátorság fenntartására nézve szükségesek, és kevés Vármegye

van, a' hol az ilyenekre nézve gondoskodni ne kellene. Comissarii Securitatis in quolibet Comitatu instituantur, horumque activitas Jure jurando explenda ad objecta duntaxat internum ordinem et securitatem respicientia extendatur. 1811. 26. Febr. 3692. Res. Reg.

Fekvő Katonai Biztos.

(*Contractionalis Commissarius.*)

Ezek olyan helyeken szoktak lenni, hol valamely Mező-Városban vagy nagyobb Helységekben a' Vármegyének Élőházája (Magazinum) tartatik, 's ottan békesség idején állandóul a' lovas Katonáság részére ló portiók mint széna, zab, és szalma szokott tartatni. Az olyan Helyeken fekvő lovas Katonáság a' katonai Biztostól veszi által a' ló portiókat, ki is azokat Nyugtató-Levelek mellett osztja ki a' Katonáság részére. A' Katonai Biztosok a' Magazinumra és az abban a' Helységek által hordatni szokott ló portiókra felvigyázni kötelesek: midőn tehát valamely Helység a' Vármegye Magazinumába széna, zab, és szalma portiókat viszen, hogy millyen mennyiséggel és melly Helység fuvarozott vagy szállított légyen oda, azt pontosan feljegyezni, úgy az Katonáságnak kiszolgáltatott portiókról Nyugtató-Leveleket venni, a' Katonai Biztosnak az előfordulandó számadásra nézve múlhatatlanul szükséges. Arra is szükséges felvigyázni a' ka-

tonai Biztosnak, hogy a' Magazinum ki ne ürüljön, és mindenkor jó előre vagy a' Járásbeli Fő Szolga-Birónál vagy pedig az All-Ispánynál jelentést kell tenni az eránt, hogy ha kevés és nem sok ideig tartó Provisio vagyon a' Magazinumba, ne hogy a' Katonaság fogyatkozást szenvedvén, a' Katonai Biztos számadás alá vonatasson. Egyébiránt a' Katonai Biztos a' keze és gondviselése alá bízott Magazinumra, és az abban lévő ló portiókra nézve szoros számadás alatt vagyon. A' Magazinumokba tartatni szokott ló portiókat a' Helységek Lakosai adják és fuvarozzák, a' Vármegyének minden Helységekre való kivételése (ejectatio) szerént.

Utazó Katonai Biztos.

(*Transennalis Commissarius.*)

Ezek az Országútba lévő állapotó (stationalis) helyeken, hol a' Katonaság leginkább megyen keresztül szoktak lenni, és az olyan keresztülmenő Katonaság részére mind kenyér mind pedig ló portiókat, mellyek a' Járásbeli Szolga-Birák rendeléseiből a' Helységek által oda szállítatnak, a' Katonaság részére kiszolgáltatják, és az illető Katonaságtói a' kiszolgáltatott Termesztményekről Nyugtató-Leveleket vesznek; mellyekkel annak idejében számolni szoktak.

Úti Biztos.

(*Viarum Commissarius.*)

Magyarországban is sok Nemes Megyékben az utakra nézve szép intézetek és hasznos rendelkezések tétettek, úgy hogy a' hol az előtt négy marhas szekérral is alig tudott a' szegény Lakos a' sárban általgázolni, most ottan két lovon vagy ökrön sokkal több teherrel, és pedig könnyebben mehet keresztül az Utazó; melyet is azon Nemes Megyék gondoskodásinak hol mostan az országos útakon azon sok költséggel és munkával készítettett töltések és tsinált utak az Utazóknak könnyebbséget szereznek, lehet köszönni. Az utak' tsináltatására nézve, hogy régi Eleinknek és Óseinknek is gondjok volt, megtetszik az a' Hazai Törvényekből úgy mint az 1597. Art. 45. és 1599. Art. 30. Ut viae ubique quam primum reparentur necessarium est. Curent ergo Vice-Comites ut sine mora ab omnibus reparentur, etc. etc. Viae publicae quantocius reparentur, et in bono semper statu conserventur. 1788. 15. Januar. 3142. 1811. 16. April. 9023. Res. Reg.

Az Úti Biztosok a' gondviselések alatt lévő Országútakra, Töltésekre és hidakra felvigyázni kötelesek, és a' hol valamelly igazíttatás kívántatik, az eránt a' Járásbeli Szolga-Biráknak jelentést szoktak tenni, kik is az ille-

tő Helységek Elöljáróihoz a' végett rendelkezéseket küldenek. Midőn pedig valahol az Ország-útja tsinálódik, vagy igazíttatik, úgy szintén ha a' Vármegye rendelkezéséből hid építtetik, az Úti Biztosok az ottan dolgozó munkásokra felvigyáznak, 's minden munkákat feljegyezvén, azt az illető Szolga-Biróknak bémutatják. Egyébiránt kötelességekben áll az Úti Biztosoknak, hogy az országos utakat és az azokon lévő hidakat gyakran megtekintsék. Az ilyen Úti Biztosok majd minden Járásokban szoktak lenni.

Seborvos.

(*Chirurgus.*)

A' Vármegyék' Seborvosai a' Fő-Orvosoknak felvigyázások és igazgatások alatt vagynak, annál fogva ha valahol valamely betegség ütötte ki magát a' Lakosok között, az eránt a' Vármegye Fő-Orvosát köteles a' Járásbeli Seborvos tudósítani; a' kisebb nyavalyákat, és a' mellyek eránt a' Fő-Orvos' rendelése nem kívántatik, magok a' Seborvosok a' Lakosok között gyógyítani tartoznak; ilyen a' himlőoltás is, melly a' Lakosok' gyermekeire nézve a' Seborvosok' kötelessége: *Chirurgi et Physici Inoculationis methodum Populo efficaciter commendare, et notam reddere obligantur.* 1799. 21. Maji 12310. Res. Reg. A' Seborvosoknak a' Helységeket gyakran béutazni, és a' La-

kosok között történhetõ betegségekre nézve, vigyázattal lenni fő kötelességek.

Tábla - Biró.

(*Tabulae Judiciariae Assessor.*)

A' Vármegyéknek Politikai Igazgatásokra nézve némünémű befolyások vagyon a' Tábla-Biráknak is. Ezek a' Megyebeli Birtokos Nemesek közül tétetnek, a' Fő-Ispány vagy a' Fő-Ispányi hivatal Helytartó által; 1613. Art. 24. ut autem Justitiae administratio meliori modo possit procedere, ultra ordinarios Juratos Assessores, qui ad Jurium Administrationem juramento sint adstricti, iique Sedibus Judiciariis intersint etc. etc. Némelly Vármegyékben vagynak fizetéssel való Tábla-Birák is (salarisati).

A' Vármegyék' Politikai Igazgatásokban kétféleképpen vagyon befolyások úgymint, a' Vármegyék Gyűlésein, hol a' közdolgokban véleménynyeket adják, és a' Vármegyék' Végzéseiben részt vesznek; ottan ugyan 1723. Art. 58. minden Nemes ember előadhatja a' maga véleménynyét, másodsor a' Kiküldöttség által, a' midõn is mindég kell a' Kiküldöttség (Deputatio) között Tábla-Birónak lenni, és azok nélkül Vármegyei Kiküldöttség nem szokott lenni. Úgy szintén a' Törvényszékeken (Sedes Judiciaria) szükségesképpen kell jelen lenni Tábla-Biráknak.

A' Vármegye Tisztviselői Rangjok.

Mint hogy a' Vármegyék Tisztviselői rangjok szerint nem említődhetek, a' hivatalbeli Személyeknek és a' Politikai Igazgatásbeli Dolgoknak egymással való öszveköttetések miatt; tehát hogy azok miképpen következnek rangjoknál fogva, arról szintén rövid említést tészek.

1.) A' Fő-Ispány, vagy ha az nints, a' Fő-Ispányi hivatal Helytartó.

2.) Az Első All-Ispány.

3.) A' Második All-Ispány.

4.) A' Fő-Jegyző.

5.) A' Fő-Adószedő, Fő-Ügyvéd, Fő Szolga-Biró egyenlő Rangba vagynak.

6.) A' Levél-Tárnok és Számvevő, a' hol pedig azok Tábla-Birák is, egyszersmind akkor a' Fő Tisztviselőkkel van egyenlő Rangjok.

7.) Egyenlő Rangban vagynak az All Tisztviselők mint All-Jegyző, All-Ügyvéd, All Szolga-Biró, és All-Adószedő, úgy szintén a' Vármegye Földmérője.

8.) Esküdtek és Biztosok, Vármegye Kapitánya vagy Várnagygya.

9.) A' Seborvosok.

Ezek tehát többnyire minden Vármegyékben Rangjok szerint így következnek, és a' szerint különböztetődnek.

A' Magyar Országhoz tartozandó Politikai Igazgató Székek.

Valamint a' Vármegyéknél a' Politikai Igazgatóságokra nézve szokásban lévő szép rend, és igazgatásbeli hasznos rendelkezések; úgy az Igazgató-Székeknél is a' Kormányozásbeli Bölts és jó Intézetek, az Országnek és annak Lakosainak boldogságát, nem tsak eszközölik, hanem azt szakadatlanúl fenn is tartják.

A' Magyar Orzági Vármegyékre nézve két Fő Politikai Igazgató Szék (Politicum Dicasterium) vagyon, mellyek által kormányoztatnak, és a' honnan a' Rendeléseket és Parantsolatokat veszik a' Varmegyék.

1.) A' Fő Méltóságú Magyar Királyi Udvari Cancellaria (Excelsa Cancellaria Regia Hungarico Aulica) Bétsben.

2.) A' Nagy Méltóságú Magyar Királyi Helytartó Tanáts (Excelsum Consilium Regium Locumtenentiale Hungaricum) Budán.

Először tehát a' Cancellaria.

Ezen Igazgató Széknek eredetét Szent István első Apostoli Magyar Király Uralkodásáig lehet felvinni, mivel 1001dik esztendőbe Cancellariusról van említés Vice-Cancellarius Dominicus Archi-Episcopus név alatt. Lásd a'

Diplomaticában a' Királyi Cancelláriusok Lajstromát. A' Cancellaria semmi más Igazgató Széktől nem függ 1715. Articulo 17. Benigne annuente Sua Majestate Sacratissima itidem conclusum est, ut Authoritas Cancellariae Aulico Hungaricae juxta Articulum 18vum Anní 1569. etiam a modo imposterum salva maneat, neve a quopiam alio Aulico Dicasterio habeat dependentiam etc. etc. Ezen Igazgató Széknek az Elölülője a' Fő-Cancellarius, ha pedig az akadályoztatik, az All-Cancellarius. Ennekelőtte a' Fő-Cancellarius Egyházi Rendből tétetett de 1731dik Esztendőől fogva a' Világi Rendből, és a' Mágnások közül nevez Ő Felsége az Uralkodó. A' Cancellariusokon kívül áll a' Cancellaria Tanátsosokból, kiket Referendáriusoknak (Referendarii) neveznek, Titoknokokból, és Udvari Szerkeztetőkből (Concipistae Aulici).

Innen mennek minden Grationalék, Donatiok, Nemes Levelek, Hivatalokról szóló Decretumok, Stipendiumok, Privilegiumok, és a' Felsőnek Parantsolati 's Rendelése; a' mellyek is mind Ő Felsége nevében adatnak ki, részszerént a' Magyar Királyi Helytartó Tanátsához, részszerént a' Vármegyékhez, és más Jurisdictionokhoz. 1567. Art. 40. Deinde suplicant Status et Ordines Regni Majestati Caesareae et Regiae humiliter, dignetur tam in iis praemissis, quam aliis antiquis libertatibus, tam Dominos Praelatos, Barones, et Nobiles, quam liberas montanasque Civitates benigne

conservare: tum etiam illud clementer mandare, ne sicuti hactenus ita deinceps quoque mandata aliqua ex Cancellaria Germanica in Ungariam expediantur; quae non tantum Litteris Ungaricis sed antiquae etiam Regni Libertati nonnunquam sunt contraria; atque adeo benigne jubere ut quemadmodum se facturam clementer obtulit, Litterae illae quae ex Aula Majestatis Suae expediendae erunt in Ungariam in negotiis Jura et Libertates Regni pure et simpliciter concernentibus, non aliunde quam ex Ungarica Cancellaria expediantur, et hujusmodi Litterae ab omnibus, cum debita reverentia recipiantur.

Ezen Igazgató Szók által küldetnek mind a' Törvényes mind pedig a' Politikai Tárgyakra nézve is Ő Felségének kegyelmes Rendelése és Parantsolatjai, részszerént a' Magyar Királyi Helytartó Tanátshoz, részszerént a' Vármegyékhez és más Jurisdictiokhoz. Valamint pedig a' Cancellariáról menő Parantsolatok és Rendelések Ő Felsége nevében küldetnek, úgy az oda küldetni szokott folyamodó Levelek, Tudósítások, Jelentő-Levelek 's a' t. Ő Felségéhez az Uralkodóhoz intéződnek mindenkor. A' Cancellariához szolló Irományokon tehát a' megszóllítás ez:

Felséges Császár és Apostoli Király,
Legkegyelmesebb, vagy nagy Kegyelmes-
ségű Uram!

Sacratissima Caesareo Regia et Apostolica
Majestas

Domine Domine Clementissime !

A' Cancellariáról menő Parantsolatok és
Rendelő-Levelek kezdete pedig ez :

Sacrae Caesareo Regiae et Apostolicae Ma-
jestatis Domini Domini Clementissimi nomine
Benigne praecipitur et intimatur vobis etc.
Második József Uralkodása alatt a' Magyar Ki-
rályi Udvari Cancellaria az Erdélyivel öszve-
kapsoltatott, de Leopold Császár ismét külön
választotta. Schvartner Statistik Paragr. 160.
Kaiser Joseph vereinigte die ungarische Hof-
kanzley mit der Hofkanzley des Grossfürsten-
thum Siebenbürgen, aber Kaiser Leopold schied
sie wieder.

A' Cancellariáról költ Rendelések és Pa-
rantsolatok átaljában véve három rendbeliek :

1.) Vagy olyanok, a' mellyek az egész Or-
szágot érdeklik, és olyankor mindég a' Ma-
gyar Királyi Helytartó Tanáts-hoz mégyen a'
Rendelés.

2.) Vagy olyanok, a' mellyek valamely
Vármegyét vagy Jurisdictionot illetnek, ilyen-
kor vagy a' Magyar Királyi Helytartó Tanáts-
hoz, vagy az illető Jurisdictionhoz küldetnek a'
Parantsolatok.

3.) Vagy olyanok, mellyek valamely Kö-
zönségnek (Communitas) vagy valamely Tár-

saságnak, avagy pedig valamely magános Személynek (privatus) dolgait érdeklők; ekkor mindég azon Jurisdictionhoz megyen a' Rendelés, a' melly Jurisdictionhoz tartozandó azon Közönség, Társaság, avagy magános Személy. A' Cancellariáról küldetni szokott Parantsolatok Rendelő-Leveleknek (Decretum) neveztetnek. Az ilyen Rendelő-Levelek vagy Parantsolatok az Elölülő által iratnak alá, a' ki is a' mint fellyebb is említődött a' Fő-Cancellarius, ha pedig az akadályoztatik, az All-Cancellarius.

**Második Politikai Igazgató Szék
Magyar Országgra nézve a' Nagy Méltóságú Magyar Királyi Helytartó
Tanáts.**

Ezen Igazgató Szék hatodik Károly Uralkodása alatt vette eredetét. 1723. Art. 97. Sua Majestas Sacratissima Consilium Regium Locumtenentiale instituit Praeside Palatino cum viginti duobus Consiliariis ex Statu Praelatorum, Magnatum, et Nobilium ex omnibus Regni Partibus per Regiam Majestatem ex nunc et in futurum denominandis etc. etc. Ennekelötte a' Magyar Királyi Helytartó Tanáts Pozsonba volt helyheztetve, de második József Uralkodása alatt Budára tétetett által. Az 1785dik esztendőben a' Magyar Királyi Udvari Kamarával a' Magyar Királyi Helytartó Tanáts öszvekaptsoltatott, de 1791dik esztendőben ismét

külön szakasztatott. Ezen Igazgató Széknél az Elölülőn kívül vagynak Tanácsosok, kik részszerént Egyházi, részszerént Világi Rendből valók, ezek neveztetnek Királyi Tanácsosoknak (Consilarii Regii) Titoknokok (Secretarii) Szerkeztetők (Concipistae).

A' Magyar Királyi Helytartó Tanácsnak is valamint más Igazgató avagy Törvényszékeknek a' Hazai Törvények a' Kormányozás, és Igazgatásra nézve a' Talpkövei. 1723. Art. 102. Ut Consilium hoc Regium Locumtenentiale, contra positivas Patriae Leges nihil determinet, et Diaetales Conclusiones per eos quibus incumbet, effectui mancipare faciat; ac praeterea, ut conclusa semel per pluralitatem votorum in Consilio extra Consilium nemini immutare liceat justum omnino est.

A' Vármegyék valamint a' Királyi Városok is kötelesek a' Magyar Királyi Helytartó Tanátsához Tudósítást és Jelentést tenni a' köz Igazgatás és az azokban előfordulható akadályokra nézve 1723. Art. 112. Ad tollenda quaevis Publicorum et Diaetaliter conclusorum effectum remorantia impedimenta Comitatus et Civitates Consilio Regio Locumtenentiali necessarias informationes suppeditabunt; quas si dare omiserint, Consilium Suae Majestati repraesentabit, ut congruum remedium ordinare possit. Ezen Igazgató Széken kivéven az Urbarialis és Legitimatorius pereket, mellyek ide felvitetnek, mind Politikai Tárgyak for-

dulnak elő. Innen küldetnek a' Rendelések, mellyek Intéző Leveleknek (Intimatum) nevezetnek a' Vármegyékhez és más Jurisdictionokhoz.

A' Magyar Királyi Helytartó Tanács Intéző Levelei, vagy olyanok, a' mellyek a' Magyar Királyi Udvari Kancellaria Rendelése következtetésében küldetnek, vagy olyanok, mellyek a' maga tulajdon Intézetei a' Magyar Királyi Helytartó Tanácsnak. Ezek ismét két rendbeliek, úgymint vagy olyanok, mellyek az egész Országot érdeklik, és olyankor minden Vármegyékhez, és ha a' környülállás úgy kívánja, más Jurisdictionokhoz is küldetnek Intéző Levelek; vagy olyanok, mellyek valamely Vármegyét avagy Jurisdictiont illetnek, akkor azon Vármegyéhez avagy Jurisdictionhoz megyen a' Magyar Királyi Helytartó Tanács Intéző Levele. Az Intéző Levelek az Elölülő által iratnak alá a' ki a' Nádor Ispány, ha pedig az akadályoztatik, a' Tárnok-Mester.

Ország Gyülése.

(*Diaeta vel Comitia Regni.*)

Mind az Igazgató Székekre, mind a' Vármegyékre és más Jurisdictionokra, mind pedig a' Törvényszékekre nézve legfőbb Törvénytévő Hatalom az Ország Gyülése, a' melly átaljában Törvényeket szab, és Végzéseket hoz.

Az Ország Gyűlése a' Hazai Törvények értelme szerént minden harmadik esztendőben tartatni rendeltetik. 1647. 154. 1655. 49. 1659. 1. 1715. 14. 1723. 7. 1790. 13. Singulo triennio, ut publica Regni utilitate et necessitate exigente etiam citius ad exigentiam sancitarum superinde Regni Legum signanter. 1655. Art. 49. 1715. Art. 14. et 1723. Art. 7. hic loci renovatarum per Majestatem Regiam Generalis Regni Diaeta indicetur etc.

Az Ország Gyűlései 1298dik esztendőőtől fogva 1526dik esztendőőig a' szabad levegő alatt tartattak. Az Ország Gyűlése áll az Ország Naggyaiból, úgymint a' Praelatusokból, Mágnásokból, a' kik teszik az Ország Naggyait; és a' Nemesi Statusból. Ulad. Regis Decr. 3. Art. 1. Quod a modo infra quatuor Annorum spatia post se inmediate consequenterque affutura singulis Annis ad Festum S. Georgii Martyris universis Regnicolis tam scilicet Praelatis, quam Baronibus, caeterisque Nobilibus et possessionatis hominibus per Regiam Majestatem in Campo Rákos una Congregatio Generalis indicatur, et celebretur.

A' Praelatusok neve alatt jönnek az Érsekek, Püspökök, Apáturok és Prépostok. A' Mágnások közé tartoznak a' Herczegek, Ország Bárói vagy Zászlósai, a' Fő-lspányok, Grófok, és Bárók: ezek tehát öszveséggel neveztetnek Ország Naggyainak.

A' Nemesi Rendet tészik a' Vármegyéknek, Káptalanoknak, Királyi és Bánya Városoknak, Kunoknak Jászoknak, és Hajdú Városoknak *) Követei.

Az Ország Gyűlése tartásának idejét és helyét meghatározza O Felsege a' Magyar Király, ha pedig az nem volna, akkor a' Nádor Ispány. Azon meghívó Levelek, mellyekbe a' Diaeta terminusa jelentve van, Regalisoknak neveztetnek. Az ilyen Ország Gyűlésére meghívó Levelek az illető helyeken a' Diaeta terminusa előtt legalább hat hetekkel elébb publicáltatni szoktak. 1635. Art. 70. Supplicantes hoc loco Suae Majestati Status et Ordines, dignetur efficere, ne Regales in posterum, passim per postas haereant verum eae ad minimum sex septimanis in Comitatibus publicentur etc.

Az Ország Naggyai mind külön külön kapnak Regalisokat, a' Nemesi Statusra nézve pedig a' Vármegyékhez, Káptalanokhoz, Királyi és Bánya Városokhoz, Hajdú Városok Kerületéhez, Kunokhoz 's Jászokhoz küldetnek Regalisok.

A' Diaetára az Ország Naggyai vagy személyesen megjeleni, vagy magok helyett mást küldeni köteleztetnek; a' Nemesi Rend részé-

---

*) A' Kunok Jászok és Hajdú Városok 1790/1 Art. 29. küldenek az Ország Gyűlésére Követeket annak előtte tehát nem küldhettek.

ről pedig a' fentemlített Jurisdictionok külön külön két két Követeket küldenek az Ország Gyűlésére.

A' szegényebb sorsú Mágnások közül kető küldhet egy Követet 1681. Art. 51. Ac proinde ut a modo in posterum unus Ablegatus cujuscunque sit Status, nonnisi duorum Magnatum pauperiorum, vel eorundem viduarum in Legationibus vices agere possit, statutur.

A' ki a' Diaetára meg nem jelen, a' Törvény által meghatározott módon büntetődik, úgymint ha az Ország Naggyai közül való a' meg nem jelent, 800 forintokat, ha pedig a' Nemesi Rendből való, akkor 400 forintokat tartozik fizetni. 1498. Art. 1. Si qui autem Dominorum Praelatorum et Baronum, vel aliorum Regnicolarum, ad primum diem ipsius Congregationis venire, et illic infra ipsos quindecim dies perseverare nollet, talis si fuerit Praelatus, vel Baro, in ducentis marcis g avis ponderis, octingentos florenos Auri facientibus. Si autem potiores Nobiles, vel mediocres, seu inferiores fuerint, in centum marcis, quadringentos florenos, auri facientibus, per Regiam Majestatem irremissibiliter exigendis, condemnentur: etc. etc.

Az Ország Gyűlése el van osztva két Táblákra, úgymint:

1ször. A' Mágnások Táblája, itten ülnek az Ország Naggyai; ezen Táblának Elölülője a' Nádor Ispány (Palatinus Regni).

2szor. A' Nemesek vagy Statusok Táblája itten tartják Üléseiket, a' Királyi Tábla és a' Követek, ennek Elölülője, a' Törvényes dolgokban Királyi Személy Helytartó (personalis praesentiae Regiae in Judiciis Locumtenens).

Ha valaki a' Mágnások Táblájánál beszélni akar, a' megszólítás ez:

Felséges Császári Királyi Fő Herczeg, Fő Méltóságú Tábla. Serenissime Caesareo Regie Haereditarie Princeps, Excelsa Tabula vel Excelsi Proceres.

A' Nemesek vagy Statusok Táblájánál pedig e' szerint: Méltóságos Personalis Úr, Tekintetes Harok és Rendek. Illustrissime Domine Personalis, Inclyti Status et Ordines.

A' Statusok Táblájának Ülései elosztódnak négy Kerületi Ülésekre is (Circularis Sessio) úgymint:

Duna mellyéki Kerületi.

Dunán túl való Kerületi.

Tisza mellyéki Kerületi.

Tiszán túl lévő Kerületi Ülésekre.

Minden Kerületi Ülésnek külön Elölülője és Jegyzője van. Ezeken kívül tartatnak a' közönséges Ülések (Generalis Sessio) a' mikor a' Statusok Táblája mind együtt van; némellykor pedig midőn a' környülállás kívánja, és a'

Nádor Ispány szükségesnek látja, mind a' két Tábla, úgymint a' Mágnások Táblája, és a' Nemesek vagy Statusok Táblája együtt tartja Üléseit: ezt nevezik Mixta - Sessionak, ilyenkor a' Nádor Ispány az Elölülő. *)

A' Kerületi Üléseken munkálódás alá vett Tárgyak a' közönséges Ülésekbe újra felvevődnek, és ha valamely Dolog eránt a' Statusok Táblája megeggyez, a' felől a' Mágnások Táblájához Üzenetet (Nuncium) téssen; a' hol is azon Tárgyra nézve szinte Tanátskozás tartódván, ha az eránt a' Mágnások Táblájának valamely észrevétele van, a' Statusok Táblájához vissza üzenetet tesz: ez mind addig megy, míg valamely Dolog felől mind a' két Tábla megeggyez.

E' meglévén azután azon a' két Tábla által elhatározott Tárgyat Ő Felségének az Uralkodónak eleibe terjesztik (repraesentálják) a' két Tábla vagy az Ország Gyűlése nevében. Melly Végzései az Ország Gyűlésének ha Ő Felsége által helybehagyódnak, Törvényekké lesznek, és a' Törvénykönyvbe iktattatnak: ezeket nevezik Törvény Czikkelyeknek, (Articuli Diaetales). Az ilyen Törvény Czikkelyek minden az Országban lakó Polgárokat és más Lako-

*) Midőn a' Nádor Ispány akadályoztatik Elegyes Ülés (Mixta Sessio) tartására nézve, akkor az Ország Bírāja, ha pedig az sem lehet jelen, a' Tárnok Mester az Elölülő.

sokat a' Publicatio után a' büntető három Holnapok, a' nem büntető Törvények pedig egy Holnap után köteleznek. Partis 2dae Titulo 3tio. Az Ország Gyűléseinek Végzései valamint tsak úgy lehetnek Törvényes erejüekké és Törvényekké, ha azokat Ő Felsége az Uralkodó helybehaggya; úgy az Ország Gyűlése nélkül Ő Felsége a' Magyar Király Törvényeket nem tészén. Partis 2dae Titulo 3tio. Princeps proprio motu, et absolute, potissimum super rebus Juri Divino, et naturali praejudicantibus, atque etiam vetustae libertati totius Hungariae Gentis derogantibus, constitutiones facere non potest, sed accersito, interrogatoque Populo, si eis tales Leges placeant anne! qui cum responderint, quod sic, tales postea sanctiones (salvo semper Divino, naturalique jure) pro Legibus observantur. Plerumque autem et Populus ipse nonnulla, quae ad Publicum bonum conducere arbitratur, unanimi consensu decernit: inscriptisque Principi porrigit, supplicans super illis, Leges sibi statui. Etsi Princeps ipse ejuscemodi Sanctiones acceptaverit, et approbaverit, tunc vim Legis parimodo sortiuntur: et de facto pro Legibus reputantur etc. etc.

A' Titulusokról.

Jóllehet a' Titulusok adásával gazdálkodni nem kell, mindazonáltal hogy kit kit Rangjához képpest mitsoda Titulus illessen, tudni szükséges; azzal ha valakit sokkal nagyobb Titulussal illetünk, mint sem Rangja 's Charactere kíváná, meg nem sértünk ugyan, mindazonáltal mások előtt bennünk az, vagy hizelkedésre, vagy tapasztalatlanságra mutat: ellenben, ha az illető (competens) Titulusokat másoktól elvonjuk, sokszor az által rosszsz érzéseket támaszthatunk, magunk eránt azokban.

A' Magyar Országgi Egyházi Renden lévőknek Titulusa.

Az Esztergomi Érseknek vagy is az Ország Primássának a' ki Hivatalánál fogva Herczegi Rangra is emeltetik, a' Titulusa :

Fő Méltóságú és Fő Tisztelendő Herczeg
és Primás!

Celsissimus ac Reverendissimus Dominus
Princeps et Primas! *)

---

*) A' Primásnak némellyek gondolkozása szerint Deákul Eminentissimus ac Reverendissimus Titulus tulajdoníttatik; de minthogy a' Primás egyszersmind Herczegi Ranggal is bír, a' Celsissimus ac Reverendissimus Titulus inkább competens.

A' Kalotsai és Egri Érsekeknek, a' kik egyszersmind Ő Felségének valóságos belső Titkos Tanácsosai is :

Nagy Méltóságú és Fő Tisztelendő Érsek !
 Excellentissimus ac Reverendissimus Dominus
 Archi-Episcopus !

Az olyan Püspökök, kik szintén belső Titkos Tanácsosai Ő Felségének, hasonlóképpen :

Nagy Méltóságú és Fő Tisztelendő !
 Excellentissimus ac Reverendissimus !

Azon Püspökök, kik nem belső Titkos Tanácsosok, és főbb Rangba helyeztetve nintsenek :

Méltóságos és Fő Tisztelendő Püspök !
 Illustrissimus ac Reverendissimus Dominus
 Episcopus !

Az Apáturok és Nagy Prépostok, ha Titularis Püspökök is egyszersmind, vagy pedig Királyi Udvari Tanácsosok, avagy Grófok és Bárok, ilyenkor :

Méltóságos és Fő Tisztelendő Apátúr vagy
 Nagy Prépost Úr !

Illustrissimus ac Reverendissimus Dominus
 Abbas et Praepositus !

Külömben pedig :

Nagyságos és Fő Tisztelendő Úr !
 Magnificus ac Reverendissimus Dominus !

A' Kanonokok és Esperestek ha nagyobb
Hivatalba és Rangba helyheztetve nintsenek:

Fő Tisztelendő Kanonok, avagy Esperest Úr!

Reverendissimus Dominus Canonicus vel
Archi-Diaconus!

A' többi és ezek után lévő Papi Rendből
valóknak:

Tisztelendő Úr!

Reverendus Dominus!

A' Világi Renden lévőeknek Titulusa.

Az Uralkodónak:

Felsőges Császár és Apostoli Király! *)

Sacratissima Caesareo Regia et Apostolica
Majestas!

A' Herczegeknek kik Királyi vérből és ural-
kodó Házból származtak, magyarúl:

Felsőges Császári Királyi örökös Fő Herczeg!

Serenissimus Caesareo Regius Haereditarius
Princeps!

Azon Herczegeknek kik nem Királyi Her-
czegek:

---

*) Néhai ditsó emlékezetű Maria Theresia 1758dikban
nyerte az Apostoli Király Titulus megerősítését
13dik Kelemen Romai Pápától, mellyel azolta min-
den Királyaink éltek. Ezen Titulus Szent Istvány-
tól a' Magyarok első Királyától vétetett.

Fő Méltóságú Herczeg!

Celsissimus Dominus Princeps!

A' Ministereknek, Belső Titkos Tanátso-
soknak, Ország Fő Zászlósainak:

Nagy Méltóságú! Excellentissimus!

A' Mágnásoknak mint a' Fő Ispányoknak,
Grófoknak, Bároknak ha főbb Rangba nintse-
nek helyeztetve, és nem belső Titkos Taná-
tsosok.

Méltóságos! Illustrissimus Dominus!

A' Királyi Udvari Tanácsosok, Kamarások
szintén:

Méltóságos! Illustrissimus!

A' Titularis Királyi Tanácsosok:

Nagyságos! Magnificus!

A' Fő Méltóságú Magyar Királyi Udva-
ri Kancellarián lévőknék Titulusa.

A' Fő Kancellarius midőn Herczegi Rang-
ból tétetik:

Fő Méltóságú! Celsissimus!

Külömben:

Nagy Méltóságú! Excellentissimus! Ez a' Ti-
tulusa az All Kancelláriusnak is.

A' Referendariusok:

Méltóságos! Illustrissimus!

A' ki pedig azok közül belső Titkos Tanátsos is, akkor:

Nagy Méltóságú! Excellentissimus!

Az Udvari Titoknokok ha azok Grófok vagy Bárók, akkor:

Méltóságos! Illustrissimus!

Külömben pedig:

Tekintetes! Spectabilis. Ez a' Titulusa a' Szerkezetetőknek vagy Concipistáknak is.

A' Nagy Méltóságú Magyar Királyi Helytartó Tanáts Tagjai Titulusa.

Az Elölülő a' Nádor Ispány mint Királyi Herczeg: *)

Felséges Császári Királyi örökös Fő Herczeg!
Serenissimus Caesareo Regius Haereditarius Princeps!

A' Tanátsosok kik részszerént Belső Titkos Tanátsosok is, részszerént Ország Fő Zászlósai:

Nagy Méltóságú! Excellentissimus!

A' többi Tanátsosok kik nem Mánások:

Nagyságos! Magnificus!

---

*) 1766dikban tétetett legelőször Magyar Országba Nádor Ispánynak Királyi Herczeg, Battyány Lajos halála után Saxoniai Herczeg Albert Maria Theresia Leányának Kristinának férje.

A' Titoknokok ha nem Grófok vagy Bárók :
Tekintetes! Spectabilis! úgy szintén a' Con-
cipisták is.

A' Nagy Méltóságú Magyar Királyi Ud-
vari Kamara Tagjai Titulusa.

Az Elölülő :

Nagy Méltóságú! Excellentissimus!

A' Tanácsosok kik nem belső Titkos Taná-
tsosok vagy nem Mánások :

Nagyságos! Magnificus!

A' Titoknokok ha nem Grófok vagy Bárók :
Tekintetes! Spectabilis; úgy szintén a' Con-
cipisták is.

A' Fő Méltóságú Hét Személyes Tábla
Tagjai Titulusa.

Az Elölülő a' Nádor Ispány, mint fellyebb.

Az Ország Birája :

Nagy Méltóságú! Excellentissimus!

A' Tábla-Birák kik részszerént Belső Titkos
Tanácsosok , részszerént az Ország Fő Zász-
lósai :

Nagy Méltóságú! Excellentissimus!

A' többi Tábla-Birák :

Méltóságos! Illustrissimus!

**A' Tekintetes Királyi Tábla Tagjai
Titulusa,**

Az Elölülő a' Personalis:

Méltóságos! Illustrissimus!

A' Tábla Bárói, kik között szoktak lenni
Kamarások is és Grófok vagy Bárók:

Méltóságos! Illustrissimus!

Az All Nádor Ispány, All Ország Birája,
Itélő Mesterek, és Tábla-Birák:

Nagyságos! Magnificus!

**A' Tekintetes Kerületi Táblák Tagjai
Titulusa.**

Az Elölülő vagy Gróf vagy Királyi Udvari
Tanácsos, tehát a' Titulusa:

Méltóságos! Illustrissimus!

A' Tábla-Birák ha nem Grófok vagy Bárók:

Tekintetes! Spectabilis!

**A' Tekintetes Nemes Vármegyék Tiszt-
viselői Titulusa.**

A' Fő Ispány hogy ha Belső Titkos Taná-
tsos is, vagy más főbb Hivatalba és Rangba
van helyeztetve:

Nagy Méltóságú! Excellentissimus!

Külömben pedig :

Méltóságos ! Illustrissimus ; úgy szintén a' Fő Ispányi Hivatal Helytartó.

A' Vármegyéknek All-Ispánnyai hogy ha egyszersmind Kamarások vagy Királyi Udvari Tanátsosok , akkor :

Méltóságos ! Illustrissimus !

Külömben :

Tekintetes ! Spectabilis !

A' Vármegyéknek Tábla-Birái és Fő Tisztviselői :

Tekintetes ! Spectabilis !

Az All Tisztviselők :

Nemes Nemzetes és Vitézlő !

Nobilis ac Generosus , vel Perillustris ac Generosus !

Ezen előszámlált Titulusok tehát competens Titulusok , és ezeknél kevesebbet az azokat illetőknek adni, megsértés volna.

DR. BALLACI GÉZA.

A' Tit. Tit. Előfizetők' Nevei.

A' Szerzőnéi.

- Nagyságos Bárczai Bárczay Pál Úr, Ö Cs. Kir. Felsőge Tanácsosa, és T. N. Pest Vármegye Első All-Ispánnya, 25 péld.
- Tek. Makkos-Hetyei Stettner Máté Úr, Ö Cs. Kir. Felsőge Királyi Ügyei All-Igazgatója, és több T. Vármegyék Tábla-Birája, 5 péld.
- Nagy-Geresdi Kyss Sándor Úr, több T. N. Vármegyék Tábla-Birája, 3 péld.
- Szabó József Úr, Tek. Pest Vármegye Tábla-Birája.
- Balásfalvi Kyss László Úr, Tek. Pest Vármegye közép ponti Fő Szolga-Birája.
- Bárczai Bárczay László Úr, több Tek. Vármegyék Tábla-Birája.
- Jakabfalvai Jakabfalvay Dániel Úr, több Tek. Vármegyék Tábla-Birája.
- Beniczai és Mitsinyei Beniczky Florián Úr, Tekint. Heves Vármegye Tábla-, és Tek. Pest Vármegye Szolga-Birája.
- Világos Vári Bohús János Úr, Világos Várnak Örököse, és több T. N. Vármegyék Tábla-Birája.
- Halász Miklós Úr, több Tek. Vármegyék Tábla-Birája, és Tek. Pest Vármegye Szolga-Birája.
- Zlinszky János Úr, Tek. Pest Várm. All-Jegyzője.
- Magyar Szögyényi Szögyényi László Úr, Tek. Pest Vármegye betsületheli All-Jegyzője.
- Tek. Bekker Leopold Úr, Tábla-Bíró és Hites-Ügyész, 2 péld.
- Madarász Dobrossy János Úr, Tábla-Bíró, és a' Hazai Törvények' Tanítója.
- Hollósy Károly Úr, a' Tekint. Királyi Tábla Hites-Jegyzője.

Tek. Ilésy János Úr, a' Nemos Jász és Kun Kerületek'

Első All-Ügyvédje.

Heinrich Ferentz Ur

Keptenár György Ur

Kléh Pál Ur

Porkoláb Dániel Ur

Réső Enzsel Sándor Ur

Réső Enzsel József Ur

Bajkay András Ur

} Tabularis Hites Ügyészek
és több Ns. Famil. Ügy-
védjei.

B á t s V á r m e g y é b e n .

Fő Tisztelendő Wagner Ferentz Úr, Haj Sz. Lőrinczi
Prépost, és Zombor Királyi Városi Plebános.

Tek. Patséri Szutsits József Úr, Tek. Bács Vármegye

Első All-Ispánnya.

— Almási Antonovits Adalbert Úr, a' tisztelt Várme-
gye Második All-Ispánnya.

— Borsodi Latinovits Benjámin Úr, a' tisztelt Várme-
gye Fő-Jegyzője.

Latinovits Károly Úr, a' tisztelt Vármegye All-Jegy-
zője.

Rákóczi Partsetits László Úr, a' tisztelt Vármegye Vár-
Kapitánnya.

Martinka János Ur, több 'Tekint. Nemzettségek' Ügy-
védje.

Dévay Imre Úr, Bács Vármegye Biztosa.

Borsodi Latinovits MórícZ Úr, Böltselkedés Tудо-
mánnját Halgató.

B é t s b e n .

Tek. Kis Jókai Udvarnokj Lajos Úr, a' Fő Méltóság-
gú M. Kir. Udvari Kancelláriánál Agens, és több

Tek. Vármegyék Tábla-Birája.

Kováts János Ur, a' Fő Mélt. Herczeg Pálffy József Fiai
volt Nevelője.

Kotsobai Tibolt László Úr.

Budafai Vermes Illés Ur.

Olgyai Olgyay Vendel Ur.

B u d á n .

Nagys. Semsei Semsey Jób Úr, a' N. M. M. Kir. Ud-
vari Kamara Tanácsosa.

Tek. Fridmánszky Imre Úr, a' tisztelt Kamara Ti-
toknokja.

Tek. Magyar Szőgyényi Szőgyényi Lőrincz Úr, a' tisztelt Kamara Titoknokja.

— Duschek Ferentz Úr, a' tisztelt Kamara Titoknokja.

— Berzeviczi Berzeviczy Emil Úr, a' tisztelt Kamara Szerkesztetője (Concipista).

— Visontai Kováts János Úr, a' tisztelt Kamara Szerkesztetője.

Méltós. Báró Geramb János Úr, a' tisztelt Kamara Szerkesztetője.

Tek. Bártfai Triffunác Pál Úr, a' tisztelt Kamara Szerkesztetője.

— Pfriem József Úr, a' tisztelt Kamara Szerkesztetője.

— Matyasóvszki Matyasóvszky János Úr, a' tisztelt Kamara Szerkesztetője.

— Viszki Igyártó Pál Úr, a' tisztelt Kamara Szerkesztetője.

— Kiss Ferentz Úr, a' Fő Méltóságú Nádor Ispányi Hivatal Hites-Jegyzője.

Sax Ignác Úr, a' N. M. M. Kir. Udvari Kamaránál Conceptualis Practicans.

Spéciz Antal Úr, a' tisztelt Kamaránál Conceptualis Practicans, a' Böltselk. és Törv. Doctora.

Jalics Ferentz Úr, a' tisztelt Kamaránál conceptualis Practicans.

C z i n k o t á n.

Tek. Özvegy Majthényi Pálné született Beniczey Mária.

— Szeleczki és Boczonádi Szeleczky Pál Úr, több Tek. N. Vármegye Tábla-Birája.

D a b a s o n.

Tek. Halász Antal Úr, több Tek. Nemes Vármegyék Tábla-Birája.

Dinnyés Pál Úr.

Halász Albert Úr.

Halász Péter Úr.

D e b r e c z e n b e.

A' Hazai Törvényt tanuló Nemes Ifiak, 26 péld.

F e h é r - V á r o n.

Tek. Bottlik János Úr, több Tek. Vármegyék Tábla-Birája.

Tek. Mészöly József Úr, több **Tek. Vármegye Tábla-Birája.**

Inantsi Papp Gábor Úr, több **Nemes Familiák Ügyvédje.**
Keesei Kenesey Károly Úr.

G e s z t e l y e n.

Tek. Drávuczky Ferentz Úr, **Tek. Zemplén Vármegye Tábla-Birája.**

— **Palóczy Mihály Úr**, **Tek. Zemplén Vármegye Tábla-Birája.**

— **Bizáki Puky István Úr**, több **Tek. Ns. Vármegyéknek Tábla-Birája.**

Gergelyi Máthé Úr, **Tek. Zemplén Vármegye betsületbeli All Szolga-Birája.**

Budai András Úr, **Tek. Lónyay Familia Ügyvédje.**

G ö d ö l l ő n.

Tek. Andrásy Mihály Úr, **Fő Mélt. Herczeg Grasalkovits Uradalmi Inspector**, 2 péld.

Tisztelendő Zimany József Úr, **Aptzi Plebános.**

Tassy László Úr, **Fő Mélt. Herczeg Grasalkovits Gödöllői Tisztartója.**

Schaffranovits Károly Úr, a' **tisztelt Herczeg Gödöllői Kasznárja.**

Mráz János Úr, a' **tisztelt Herczeg Szódi Kasznárja.**

Freund Antal Úr, a' **tisztelt Herczeg Isaszegi Ispánnya.**

Berger Ferentz Úr, a' **tisztelt Herczeg Soroksári Ispánnya.**

Putzkaller Imre Úr, a' **tisztelt Herczeg Örkényi Kasznárja.**

Lipovnyiczky István Úr, a' **tisztelt Herczeg Mátsai Kasznárja.**

Schvinn Leopold Úr, a' **tisztelt Herczeg Kartali Kasznárja.**

Kárász György Úr, a' **tisztelt Herczeg Uradalmi Számvevője.**

Roos János Úr, a' **tisztelt Herczeg Uradalmabeli Irnok.**

Foltin János Úr, a' **tisztelt Herczeg Pesti Számtartója.**

Kontsér János Úr, a' **tisztelt Herczeg Gödöllői Számtartója.**

Berecz Mihály Úr, a' **tisztelt Herczeg Uradalmabeli Fő-Számvevő.**

Lillin Ferdinánd Úr, a' **tisztelt Herczeg Pinczemesztere.**

Tarczaly Ferencz Úr, a' **tisztelt Herczeg Hatvani Tisztartója.**

Kovátsóczy Ferencz Úr, a' tisztelt Herczeg Hatvani Kaszuárja.
 Vass Antal Úr, a' tisztelt Herczeg Csányi Ispánnya.
 Schönherr János Úr, a' tisztelt Herczeg Hatvani Ispánnya.
 Pinka Dónát Úr, a' tisztelt Herczeg Gombosi Ispánnya.
 Mészáros János Úr, a' tisztelt Herczeg Lőrinczi Ispánnya.
 Hemér János Úr, Hevesi Számtartó.
 Divieczy Ignác Úr, Hatvani Posta Expeditor.

K a l o c s á n.

Tisztelendő Fratritsevit Márton Úr.
 — Góor Ferentz Úr.
 — Horváth János Úr.
 Nehiba József Úr, Kalocsai Tisztartó
 Tisztelendő Koross Mihály Úr, Bányai Plebános.
 Tek. Rápolti Nagy György Úr, a' Kalocsai Érsek Ő
 Excell. Uradalmi Praefectura és Tábla-Biró.
 Szutsánszky János Úr, Tek. Pest Vármegye All Szolga-Birája.
 Sándor János Úr, Bányai Notarius.

K e c z e l e n.

Tisztel. Martiny Mihály Úr, a' Kis-Kőrösi Evang. Eklésia Predikátora.
 Tek. Sütő István Úr, több Tek. Vármegyék Tábla-Birája.
 — Szily Ádám Úr, Tábla-Biró.
 — Szalay Pál Úr, több Tek. Vármegyék Tábla-Birája, és Tek. Pest Vármegye Szolga-Birája.
 Kis-Körös Mező Városa Levél-Tára részerc.

K e t s k e m é t e n.

Tiszt. Tudós Matolcsy László Úr, Ketskeméti Refor. Eklésia Praedikátora.
 — Tudós Nagy István Úr, a' Ketskeméti Ref. Oskola Rector Professora.
 Bulásfalvi Kiss István Úr, Tek. Pest Vármegye becsületbeli Eskütye.
 Csemniczky Lajos Úr, Izsáki Köz-Birtokos.
 Muzslay József Úr, Ketskemét Városa Senatora.
 Sárközy Sándor Úr, Ketskemét Városa All-Ugyvédje.
 Katona Josef Úr, Ketskemét Városa Fo-Ugyvédje.

Kováts Istvány Úr, Ketskemét Városa betsületbeli All-
 Ügyvédje.
 Hajós József Úr, Bótsai és Köntsügi Köz-Birtokos.
 Gomöri László Úr, Ketskemét Városa Hites Irnokja.
 Bóbis Sándor Úr, — — —
 Végh Péter Úr, — — —
 Elszont Ferencz Úr, Hites-Ügyész.
 Nagy Lajos Úr, — — —
 Veres Istvány Úr, — — —
 Tóth Antal Úr, Ketskemét Városa Tanátsbelije.
 Drégely István Úr, — — —
 Csányi János Úr, — — —

K o m á r o m b a n.

Tek. Assa és Ablanczkürthy Ghyecz Ferencz Úr, Tek.
 Komárom Vármegye Első All-Ispánnya.
 — Thaly Zsigmond Úr, a' tisztelt Vármegye Másod-
 dik All-Ispánnya.
 — Assa és Ablanczkürthy Ghyecz Rapháel Úr, a' tisz-
 telt Vármegye Fő-Jegyzője.
 — Szent-Királyi Szabadi Rozsos József Úr, több Tek.
 Vármegyék Tábla-Birája.
 — Rozson Miticzi Ordódy Antal Úr, több Tek. Vár-
 megyék Tábla-Birája.
 — Csúzi és Pusztá Szent-Mihályi Csúzy Pál Úr, több
 Tek. Vármegye Tábla-Birája.
 — Simonyi és Hógyészi Hógyész Antal Úr, Tek. Ko-
 márom Vármegye Első All Szolga-Birája.
 — Ifj. Verebi Végh Antal Úr, a' tisztelt Vármegye El-
 ső All-Jegyzője.
 — Faj Kürthi Kürthy Alajos Úr, a' tisztelt Várme-
 gye Tábla-Birája, és Tisztü All-Ügyvédje.
 — Nagy-Baráthi Huszár Ferencz Úr, a' tisztelt Vár-
 megye betsületbeli All-Jegyzője, és Tek. Győr Vár-
 megye Tábla-Birája.
 — Bügelői Kossár Ferencz Úr, Tek. Komárom Vár-
 megye betsületbeli All-Ügyvédje, és Tek. Pozson
 Vármegye Tábla-Birája.
 Rostaházi Rostaházy Károly Úr, Tek. Komárom Vár-
 megye betsületbeli All-Ügyvédje.
 Nyikos Bénjámín Úr, a' tisztelt Vármegye Esküttye.
 Tek. Szabó Lajos Úr, a' Szent-Péteri Úradalom ren-
 des Ügyvédje, és több Tek. N. Vármegyék Tábla-
 Birája.

- Tek. Asztalos István Úr, Tábla-Biró és a' Mélt. Gróf Zichy István Uradalmi rendes Ügyvédje.**
Komáromy János Úr, több. Mélt. és Nemes Familiák Ügyvédje.
Nagy Tiszteletű Kolmár József Úr, a' Komáromi Ref. Ekklesia Predikátora és Esperest.
Nagy Tiszteletű Alsó-Szopori Nagy Pál Úr, a' Komáromi August. Vallást Követők Predikátora.
'Tiszteletes Tüdös József Úr, a' Komáromi Ref. Gymnasium rendes Tanítója.
Talyiga István Úr, ugyan azon Gymnasium Correctora.
Tek. Szomori és Somodori Pázmándy Dienes Úr, több Tek. N. Vármegyék Tábla-Birája.
 — **Disznói és Horváthi Horváthy Nep. János Úr, 'Tek. Komárom Vármegye Fő Szolga-Birája.**
Pataky Ferentz Úr, a' Tatai Uradalom rendes Ügyvédje.
Fogtövy Zsigmond Úr, Tek. Komárom Vármegye Esküttye.
Szathmáry Dániel Úr, Tek. Komárom Vármegye All-Ügyvédje.

Maros - V á s á r h e l y e n E r d é l y b e.

- Tek. Dálnoki Bedő József Úr, az Erdélyi 'Tekint. Kir. Táblánál Szegények' Szószóllója, és Hites-Ügyész.**
Vadadi Filep József Úr, a' 'Tek. Erdélyi Királyi Táblánál Hites-Ügyész.
Szolga János Úr, a' Tek. Erdélyi Kir. Táblánál Hites-Ügyész.
'Tétsy Dániel Úr, a' Tek. Erdélyi Kir. Táblánál Hites-Ügyész.
Szöllősy Péter Úr, a' Tek. Erdélyi Kir. Táblánál Hites-Ügyész.
Szathmáry Mihály Úr, a' Tek. Erdélyi Kir. Táblánál Hites-Ügyész.
Deák Ferencz Úr, a' Tek. Erdélyi Kir. Táblánál Hites-Ügyész.
Mas István Úr, a' Tek. Erdélyi Kir. Táblánál Hites-Ügyész.
Incze István Úr, a' Tek. Erdélyi Kir. Táblánál Hites-Ügyész.
Barasnyai István Úr, a' Tek. Erdélyi Kir. Táblánál Hites-Ügyész.
Lőrinczi József Úr, a' Tek. Erdélyi Kir. Táblánál Hites-Ügyész.

M i s k o l c z o n.

Tek. Krantsesdi Derekassy József Úr, több Tek. Vármegyék Tábla-Birája, és a' Diós-Győri Kir. Urad. Tisztartója.

— Kritsfalusy Sándor Úr, Tekint. Borsod Vármegye Tábla-Birája, és a' Fő Tisztelendő Tapolczai Apáturság' Inspector.

— Haraszti és Moktsai Haraszty György Úr, Tek. Borsod Vármegye Tábla-Birája és Ügyvéd.

Kis Palugyai Palugyay Imre Ur.

Kis Palugyai Palugyai Aloyz Ur.

Déry István Ur. Raditsányi Camer. Ispány.

Kapdebon Imre Úr, Mező-Keresztesi Camer. Ispány.

M o z s o n V á r m e g y é b e n.

Mélt. Almási Némethszeghy István Ur, Ö Cs. Kir. Felsege Udvari Tanácsosa, és Tek. Mozsón Vármegye Első All-Ispánnya.

Tek. Kajdáczy Ferencz Úr, Tek. Mozsón Vármegye Első Fő-Jegyzője.

— Szalay József Úr, a' tisztelt Vármegye Fő Szolga-Birája.

— Kroner János Úr, a' tisztelt Vármegye Fő Szolga-Birája.

— Torkos Mihály Úr, a' tisztelt Vármegye Második Fő-Jegyzője.

— Huszti János Úr, a' tisztelt Vármegye Tábla-Birája.

— Habermayer Károly Úr, — —

— Zsitvay László Úr, — —

— Libits Károly Úr, Magyar Óvári Uradalom Igazgatója.

Andrásy Sámuel Úr, Tekint. Mozsón Vármegye All-Ügyvédje.

Molnár István Úr, a' tisztelt Vármegye Esküttye.

Schott József Úr, a' tisztelt Vármegye Irnokja.

N a g y K ő r ő s ő n.

Kalocsa László Úr, Hites-Ügyész.

Somogyi István Úr, N. Kőrös Városa Irnokja.

Sebestény Ferencz Úr, N. Kőrös Városa Ügyvédje.

Patonay József Úr, N. Kőrös Városa Irnokja.

Vajkó Mihály Úr, Tek. Kir. Tábla Hites-Jegyzője.

Molnár Pál Úr, Méltós. Gróf Teleky Familia Levél-Tárnokja.

Beretvás Albert Ur, N. Kőrös Városa Fő-Jegyzője.

Szent-Péteri Sándor Úr, Hites Ügyész.

Vajkó János Úr.

Ó B u d á n.

Tek. Huszár Imre Úr, Tek. Ns. Fsztergom Vármegye Második All-Ispánnya.

Tek. Nagy-Szigethi Szily János Úr, több Tek. Nem. Vármegyéknek Tábla-Birája, 3 péld.

— Simontsits János Úr, Tek. Pest Vármegye Fő Szolga-Birája.

Tiszt. Pécsújfalusi Pécsy Ferencz Úr, Ó Budai Plebános, és több Tek. Vármegyék Tábla-Birája.

— Simontsits Károly Úr, Etyeki Plebános.

Hiros Ignác Úr, Tinnyi Köz-Birtokos.

Miskey Imre Úr, Tek. Pest Vármegye All Szolga-Birája.

Setétküti Setéth Károly Úr, Tek. Pest Vármegye Rendszerént való Esküttye.

Mészáros Imre Úr, a' tisztelt Vármegye Rendszerént való Esküttye.

Simontsits József Úr, Tek. Pest Vármegye betsületbeli Esküttye.

Winkler Antal Úr, T. Pest Vármegye utazó Katonai Biztosa.

Balogh László Úr, Tek. Pest Vármegye úti Biztosa.

Szeles György Úr, Visegrádi Camar. Kasznár.

Kolarovits Basilius Úr, Szent Endrei Fő-Jegyző.

Baranyi Sándor Úr, Szent Endrei All-Jegyző.

Nagy János Úr, Ó Buda M. Városa Jegyzője.

Hollósy Ferencz Úr, Tök Helység Jegyzője.

Hamar Mihály Úr, Torbágyi Jegyző.

Verba József Úr, Csobánkai Jegyző.

Chladek Ferencz Úr, Kálázi Jegyző.

Végh Ferentz Úr, Makádi Jegyző.

Reinisch Gáspár Úr, Betsei Jegyző.

Scholtz Károly Úr, Jenői Jegyző.

Szutsits Mátyás Úr, Szentkereszti Jegyző.

Nickreis Ferencz Úr, Bogdányi Jegyző.

Szilágyi Gábor Úr, Pátyai Jegyző.

Riesz Jakab Úr, Tétényi Jegyző.

Pavkovits Miklós Úr, Tek. Pest Vármegye Járásbeli Orvosa.

Rátzkevi Mező Városa.

P e s t e n.

Eggenberger Úrnál.

- Fő Mélt. Herczeg Batthyány Batthyány Fülöp, Német Újvárnak Örököse, Strattmanni Gróf, Leopold Cs. Rendjének közép Keresztese, Cs. Kir. Aranykulcsos, és Tek. Vas Vármegyének valóságos és örökös Fő-Ispánnya, 3 péld.
- Mélt. és Fő Tiszt. Belánszky József Úr, Besztercze Bányai Megyés Püspök.
- Fő Tiszt. Kováts Dániel Úr.
- Tek. Túrócz Divéki és Nagy Palugyai Plathy Imre Úr, több Tek. N. Vármegyék Tábla-Birája.
- Eisner Ferencz Úr, Mélt. Gróf Eszterházy Tisztartója Budán, 2 péld.
- Mesterházy Antal Úr, B. Gyarmaton.
- Ybl Lajos Úr, Törvényt Tanuló.
- Imrey József Úr, Tek. Csongrád Vármegyei Irnok.
- Miskolczy István Úr, Irnok.
- Hakl József Úr, Irnok Pécsen.
- Özvegy Csáthy Györgyné Debreczenbe, 10 péld.

P e s t e n.

T. Detsy József Úrnál.

- Tek. Özvegy Fáji Fáy Józsefné született Ragyóczi Csoma Borbála.
- Özvegy Fáji Fáy Ferenczné született Márkusfalusi Márjásy Helena.
- Mélt. Bárány Laffert Ignác Úr, Ő Cs. Kir. Felsője Kamarása.
- Bárány Laffert Antal Úr, 4 péld.
- Tek. Szathmáry József Úr, a' N. M. M. Kir. Helytartó Tanátsnál Agens, és több Tek. Vármegyék Tábla-Birája.
- Vitkovits Mihály Úr, Tabularis Hites-Ügyész, és több Mélt. és Ns. Familiák Ügyvédje.
- Belák Antal Úr, Tek. Pest Vármegye Esküttye.
- Tek. Karátsonyi Emmánuel Úr, Tábla-Bíró.
- Konkoli József Úr, Tábla-Bíró, és Tek. Pest Vármegyei Szolga-Bíró.
- Rákoczy András Úr, Tek. Pest Vármegye betsületbeli All-Ügyvédje.
- Dömény Sándor Úr, Tabularis Hites-Ügyész, és a' M. Bárány Podmaniczky Familia Perceptora.

Herrmann Ferencz Úr; Törvény Gyakorló.
Jeszenei Jeszenszky Antal Úr, Tek. Pest Vármegyei
Eskütt.

Tiszt. Tudós Tóbi Mihály Úr, a' Helv. Duna mellyéki
Sup. Assessora, és a' Péczeli Ref. Eccl. Predikátor.
Kriston János Úr, Mélt. Báró Bánfy Fam. Tisztartója.
Tek. Halász Bálint Úr, Tábla-Bíró, és Tabularis Hi-
tes-Ügyész.

Kalmár József Úr, Tek. Pest Vármegye úti Biztosa,
és betsül. Esküttye.

Weiser József Úr, Vác Vásosa Sáfárja.

Fejes Antal Úr, Tabularis Hites-Ügyész.

Bényei László Úr, Tabul. Hites-Ügyész, és több Mélt.
és Ns. Familiák Ügyvédje.

Vázsonyi Hároly Úr, Iltú Fáy Albert Nevelője.

Kiss Gábor Úr, Hites Földmérő.

P e s t e n.

T. Réső Enzsel Sándor Úrnál.

Tek. Zabolai Finta András Aloyzius Úr, a' N. M. Er-
délyi Kancellariánál Agens.

— Jeszeniczei Jankovich Vincze Úr, Tábla-Bíró és Ta-
bularis Hites-Ügyész.

Nemes Bene Gergely Úr, a' Mélt. Báró Orczy Fami-
lia Kertésze, 2 péld.

— Bóné József Úr, a' Tek. Kir. Tábla Hites-Jegyzője.

— Folkusházy Pál Úr, a' Mélt. Gróf Károlyi Familia
Földmérője.

— Bereczky Lajos Úr, Tek. Pest Vármegye Rendsze-
rét való Esküttye.

— Mocsy János Úr, Hites-Ügyész.

Tek. Nagy János Úr, több T. Vármegyék Tábla-Birája.

Medgyesy Adalbert Úr, a' Mélt. Gróf Károly Nemzet-
ség Megyeri Herületi Számvevője.

Tiszt. Báthory István Úr, a' Dömsödi Ref. Ecclesia
Predikátora.

— Miskóltzi Szygyártó István Úr, Szalk Szent-Már-
tonyi Segéd Predik.

Nagy István Úr, Tek. Pest Várm. tiszt. All-Jegyzője.

P e s t e n.

Kóczán József Úrnál.

Nagys. Szirmai Szirmay Ádám Úr a' Tek. Királyi Táb-
lánál Referens Assessor.

Farkas Károly Úr, a' tisztelt Referens Úr' Expeditora.
Kóczán József Úr, Hites-Ügyész.
Papp Ferencz Úr, a' Tek. K. Tábla Hites-Jegyzője.

P e s t e n.

Barabás Istvány Úrnál.

Alker Antal Úr, Sz. Kir. Buda Városa betsületbeli
Jegyzője.
Brandtveiner János Úr, Sz. Kir. Buda Városa Irnokja.
Brunner Péter Úr,
Igniatovics Simon Úr, Hites-Ügyész.
Joannovits János Úr, a' Tek. Kir. Tábla Hites-Jegy-
zője.
Küttel János Úr, Böltselkedés első évi Halgatója.
Lechner Ferencz Úr, Sz. Kir. Buda Városa Irnokja.
Monokovits György Úr, Sz. Kir. Buda Várossa betsül.
All-Jegyzője.
Mennér Aloyzius Úr, Sz. Kir. Buda Városa betsül.
Arvák Attya.
Pald József Úr, a' Tek. Kir. Tábla Hites-Jegyzője.
Szegez Ferencz Úr, Sz. Kir. Buda Városa Kiadója.
Barabás Istvány Úr, Hites-Ügyész.

P e s t e n.

Balla Károly Úrnál.

Tek. Kápolnai Pauer Antal Úr, több Tek. N. Vármegye-
gék Tábla-Birája.
Baross Ferencz Úr, Tek. Nógrád Vármegye Szolga-
Birája.
Lukovich Gábor Úr, a' tisztelt Vármegye Ügyvédje.

P o z s o n b a.

Fő Mélt. Herczeg Odeschalchi Innocenz Illoki Várnak
Örököse, Spanyol Ország Grand, és Tek. Nyitra
Vármegyében az utakra ügyellő Kiküldötség Elöl-
ülője; 2 péld.
Tek. Kis Jókai Takáts Gáspár Úr, Tek. Pozson Vár-
megye All-Ispánnya.
— Jablonczay József Úr, Tek. Pozson Vármegye surro-
gatus All-Ispánnya.
— Szlemenits Pál Úr, Tábla-Bíró, és a' Hazai Tör-
vénynek Tanítója.

Tek. Pápay János Úr, Gróf Zichy János Ö Méltós.
 Ügyvédje.
 Galba József Úr.
 Gádl Miklós Úr, második esztendőbeli Törvényt Hal-
 gató.

S á r o s P a t a k o n .

Belinyes István Úr.
 Gesztelyi Pál Úr.
 Kajos István Úr.
 Márjássy Napoleon Úr.
 Sponcz Theodor Úr.
 Valkay György Úr.
 Vida István Úr.

S z e g e d e n .

Szabad Királyi Szeged Városa Levél-Tára részére 2 péld.
 Tek. Kiss József Úr, több Tek. Vármegyék Tábla-Bi-
 rája és Sz. K. Szeged Városa Fő-Birája.
 — Szluha Ferencz Úr, több Tek. Vármegyék Tábla-
 Birája és Sz. K. Szeged Városa Senatora.
 Nagy Ferencz Úr, Sz. K. Szeged Városa Senatora.
 Aigner József Úr, Sz. Kir. Szeged Városa Tanátsbelije.
 Pálffy János Úr, — — — —
 Hódy Imre Úr, — — — —
 Petrovits János Úr, — — — —
 Lengyel Pál Úr, Sz. K. Szeged Városa Fő-Jegyzője.
 Gerentsér János Úr, Sz. Kir. Szeged Városa Tiszti Fő
 Ügyvédje.
 Ifj. Vedres István Úr, Sz. Kir. Szeged Városa Tisz-
 ti All-Ügyvédje.
 Korolyár Miklós Úr, Sz. H. Szeged Városa betsül.
 All-Ügyvédje.
 Ifj. Pintér János Úr, Sz. H. Szeged Városa Protocol-
 listája, és betsül. Jegyzője.
 Radoszláv Balás Úr, Sz. K. Szeged Városa Árvák-Tá-
 ra Ellenesse.

S z e n t - M á r t o n K á t á n .

Tek. Özvegy Bitskey Sebesténné született Wachter
 Josepha.
 — Báji Patay Pál Úr, több. Tek. N. Vármegyék Tábla-
 Birája.

- Tek. Nánásy András Úr, Tek. Heves Vármegye Tábla-Birája.
 — Batta Sámuel Úr, több Tek. Vármegyéknek Tábla, és Tek. Pest Vármegye Szolga-Birája.
 — Blaskovits László Úr.
 — Jankovich Sándor Úr, Tábla-Biró, és T. Pest Vármegyei Eskütt.
 Nemes Nagy József Úr, Tek. Pest Vármegye Járásbeli Orvosa.

Tolna Vármegyében.

- Tek. Bezerédi Bezerédy Istvány Úr, Tek. Tolna Vármegye Fő-Jegyzője.
 — Magyar Kósa Sámuel Úr, a' tisztelt Vármegye Fő Szolga-Birája, 18 péld.
 Nemes Halász József Úr, Szabadszállási Jegyző.

V á c z o n.

- Nagy Mélt. és Fő Tiszt. Gróf Nádasdy Paulai Ferencz Úr, Ő Excell. Fogaras Földének örökös Ura, Ő Cs. Kir. Felsege valóságos belső Titkos Tanácsosa, Tek. Komárom Vármegye örökös Grófja, és Váczi Megyés Püspök.
 Fő Tiszt. Gáspárik Kazimír Úr, Váczi Hanonok.
 Tiszt. Gáspári Ferencz Úr, Váczi Megyés Püspök Ő Exc. Titoknokja.
 — Medgyesy János Úr, Váczi Káptalanbeli Jegyző.
 — Ellenpacher Úr. Protocollista.
 Nagys. Sturmann Mártony Úr, Ő Cs. Kir. Felsege Tanácsosa, és több Tek. Vármegyék Tábla-Birája, 3 péld.
 Tek. Nedetzky Gáspár Úr, Tábla-Biró, 2 péld.
 Kaprinay Ferencz Úr, Váczi Káptalan' Uradalmi Fiskális.
 Tek. Friebeisz Istvány Úr, Tek. Pest Vármegye Tábla- és Szolga-Birája.
 Kamánházy Ferencz Úr, Váczi Püspök Ő Excell. Fiskális.
 Rutzmozer Károly Úr, Exactor.
 Csillag Mártony Úr, Váczi Városi Jegyzője.
 Püspök Váczi Városi.
 Benke Ignác Úr, Tek. Pest Vármegye Rendszerént való Esküttye.

Veszprém Vármegyében.

- Nagys. Rohonczy János Úr, Ő Cs. Kir. Felsége Tanácsosa, és Tekint. Veszprém Vármegye Első All-Ispánnya.
- Tek. Kún József Úr, Tek. Veszprém Vármegye Másodis All-Ispánnya.
- Márkus Antal Úr, a' tisztelt Vármegye Fő-Jegyzője, és Tábla-Birája.
- Kotsi Horváth Sámuel Úr, a' tisztelt Vármegye Fő Szolga-Birája,
- Békássy Ignác Úr, a' tisztelt Vármegye Fő Szolga-Birája.
- Kováts Imre Úr, a' tisztelt Vármegye Első All-Jegyzője.
- Hollósy László Úr, a' tisztelt Vármegye Szolga-Birája.
- Zsoldos Ignác Úr, — — — — —
- Kopátsy József Úr, a' tisztelt Vármegye Második All-Jegyzője, 3 péld.
- Tek. Nagy Szabó István Úr, a' tisztelt Vármegye Tábla-Birája.
- Stojanovits János Úr, a' tisztelt Vármegye Tábla-Birája.
- Szentgyörgyi Arnpruszter Dániel Úr, Tábla-Biró.
- Kamondy Ferencz Úr, Tábla-Biró.
- Mórocz Dániel Úr, Tábla-Biró.
- Hollósy Gábor Úr, Tábla-Biró.
- Ányós István Úr, Tek. Veszprém Vármegye All-Ügyvédje.
- Pálffy Károly Úr, a' tisztelt Vármegye Adó-Szedője.
- Tek. Tóth Lajos Úr, Tek. Veszprém Vármegye Tábla-Birája, és Lajstromozója.
- Boronkay Boldizsár Úr, a' tisztelt Vármegye tiszteletbeli All-Jegyzője.
- Csirke János Úr, több Mélt. és Nemes Familiák Ügyvédje,
- Horváth Antal Úr, Polit. Fund. Ügyvéd.
- Szeredi Kováts Erasmus Úr, több Nemes Familiák' Ügyvédje,
- Papp János Úr, több Tek. Nemzetiségek' Ügyvédje.
- Balassa Mihály Úr.
- Komáromy Dániel Úr, Hites-Ügyész.
- Mészáros Károly Úr, Hites-Ügyész.
- Prauner Gábor Úr, Hites-Ügyész.

- Tek. Csercsnyés István Úr, több Tek. Nemzettségek' Ügyvédje, és Tábla-Biró.
 Érsek Mihály Úr, több Nemes Familiák' Ügyvédje.
 Radó Pál Úr, — — — — —
 Szabó Antal Úr, Tek. Veszprém Vármegye Biztosa.
 Katona Imre Úr, a' tisztelt Vármegye Esküttye.
 Anyos Móríz Úr, — — — — —
 Molnár Dienes Úr, — — — — —
 Henesey Ferencz Úr, — — — — —
 Tek. Diskay Ferencz Úr, több Tek. Vármegyek Tábla-Birája.
 Ágoston József Úr, Tek. Zala Vármegye Tiszti All-Ügyvédje.
 Tiszt. Oszterhuber Ferencz Úr, Veszprémi Káplán.
 — Markl Ignác Úr, a' Mélt. Veszprémi Püspök' Ce-remoniaríusa.
 — Spreitzenbert János Úr, Professor.

Z a l a E g e r s z e g e n .

- Tek. Oszterhueber József Úr, Tábla-Biró, és Fiskális.
 — Horváth Ferencz Úr, Tábla-Biró.
 — Séllyei Elek Úr, Tek. Zala Vármegye Fő Szolga-Birája, és Tábla-Birája.
 — Forintos György Úr, a' tisztelt Vármegye Tábla-és Fő Szolga-Birája.
 Spissich Sándor Úr, a' tisztelt Vármegye All Szolga-Birája.
 Tomasics János Úr, Uradalmi Fiskális.

